

ISSN 1846-7946
Vol. 2, br. 3, ožujak 2009.

Glasnik Medicinskog fakulteta u Splitu

Prvi znanstveni menadžeri
PRVA TRNASVAGINALNA LAPAROSKOPSKI ASISTIRANA KOLECISTEKTOMIJA
Prvi kongres SIGNA VITAE
PRVI OSTAJEMOKUĆI KADA PADNESNIJEG
Provjerite zašto je MEFST prvi u svemu!

Riječ glavnoga urednika

Prošlo je godinu dana od izdavanja prvoga službenog broja Glasnika. S ponosom možemo ustvrditi da je svaki novi broj sadržajni i raznolikiji od prethodnog. U ovom broju, koji izlazi prigodom obilježavanja Dana fakulteta, donosimo vam više od 40 priloga iz života i rada na dragom nam fakultetu. Meni, glavnom uredniku, osobito je zadovoljstvo što je kazalo u ovom broju puno dulje od mogega uvodnog slova i siguran sam da će u obilju priloga svatko pronaći nešto za sebe. Ne osjećam potrebu posebno isticati neke od priloga, svi su zanimljivi i poučni, a mnogi su prožeti i toliko nam potrebnom dozom finoga humora da vam jamčim dobru zabavu i smijeh. U uredničkom nas odboru posebno veseli što je većina priloga popraćena maštovitim slikovnim prikazima.

Koristim ovu priliku da svima koji su svojim prilozima sudjelovali u ovom broju najiskrenije zahvalim. Ujedno pozivam sve kolegice i kolege, drage suradnike, koji žele svojim sudjelovanjem obogatiti buduće brojeve Glasnika, da nam se jave. Priloge ćemo skupljati tijekom cijele godine i rado ih objavljivati.

Želja nam je u sljedeći broj uvesti rubriku 'Gdje su naši kolegice i kolege', u kojoj ćemo moći s vama podijeliti zanimljivosti iz života i rada diplomanata našega fakulteta kojih ima diljem domovine i svijeta. Stoga, javite se, pišite nam gdje ste i što radite. Kamo vas je život/posao odveo i što radite. Također, možete nam javiti o diplomantima našega fakulteta pa ćemo ih mi kontaktirati. Ova bi inicijativa prirodno vodila u osnivanje našega 'Alma Mater' i iskreno se nadam da ćete je podržati.

Na kraju, moje veliko hvala svim članovima Upravnog odbora, posebno docentici Liviji Puljak, kreativnoj urednici Glasnika, i gospođi Nataši Musap, zamjenici glavnoga urednika, koje su u najvećoj mjeri zaslužne što u rukama držite novi broj Glasnika.

Glavni urednik

stranica 4, CroMSIC mijenja svijet

stranica 8, International Diving Medicine Summer School

stranica 16, U Splitu izvedena prva transvaginalna laparoskopski asistirana kolecistektomija u Hrvatskoj

stranica 6, Za karijeru medicinara ključno je provesti određeno vrijeme u inozemstvu

stranica 39, Katedra Kirurgija I opremljena osnovnim trainerima

stranica 48, Varaždinske edukacije za međunarodne projekte

TOP NEWS!

stranica 56, Objekt C je paravan za bazen

Jure Krstulović i Toni Lozančić 04

CroMSIC mijenja svijet

OK 05

Pjesmom po anatomiji

Vanja Žufić 06

Studentska sekcija Hitna stanja u medicini

Toni Lozančić 06

Za karijeru medicinara ključno je provesti određeno vrijeme u inozemstvu

Goran Vrgoč 08

International Diving Medicine Summer School

Željana Matošić 10

Zubić vila - udruga za edukaciju djece o oralnom zdravlju i higijeni

Stipan Janković 12

Dekanov članak

Katarina Vukojević 15

Prvi znanstveni menadžeri Sveučilišta u Splitu

Zdravko Perko i Jasenka Kraljević 16

U Splitu izvedena prva transvaginalna laparoskopski asistirana kolecistektomija u Hrvatskoj

Julije Meštrović 18

Prvi kongres SIGNA VITAE

Dalibora Rako 19

Do hrvatske biobanke pomoću 10 001 Dalmatinca

Dalibora Rako 20

Osnovan Hrvatski ogranak talijanskog Cochrane centra

Livia Puljak 21

Kako je počeo Cochrane u Splitu

FotoŽulj 23

Leo Roglić 24

Snijeg rješio fakultetske parkirališne probleme

Ivica Grković i Lana Bošnjak 24

Susret voditelja znanstvenih projekata u Omišu

Dario Sambunjak 25

"Dva u jedan" Croatian Medical Journala u Splitu

Livia Puljak 27

Ana Marušić: Uživam u radu za javno dobro

Livia Puljak 29

Posve naš Matko Marušić

Nataša Musap 31

Dolazak u Split je ostvarenje sna

33 Ana Marušić
Prototip hrvatskog registra kliničkih pokusa

34 Goran Mijaljica
Mali bolesnik nije mala bolest

36 Ivica Grković
U Splitu osnovan poslijediplomski studij Medicinsko pravo

36 Jasminka Pavelić
Jedinstveno djelo o sindromu Down na hrvatskom jeziku

38 Deni Karelović
Sindrom Down, prezentacija udžbenika Sveučilišta u Splitu i tečaj I kategorije

39 Nikica Družijanić
Katedra Kirurgija I opremljena osnovnim trainerima

40 Nikica Družijanić
Publikacije u akademskoj godini 2008. katedre Kirurgija I

41 Zaviša Čolović
Promuklost: simptom ili bolest?

41 Mirjana Rumboldt
Prošlost i budućnost Povjerenstva za nagrade i priznanja

43 Irena Zakarija Grković
Raste zanimanje za dojenje u Hrvatskoj

44 Mirela Bušić
Hrvatska dostigla EU prosjek po broju donora organa

46 Goran Mijaljica
Uloga studenata Medicinskog fakulteta u Splitu u promicanju darivanja organa i tkiva

47 Livia Puljak
Prva doktorica znanosti u mostarskom alumni klubu

48 Katarina Vukojević
Ivan u gostima

48 Renata Horvatek
Varaždinske edukacije za međunarodne projekte

50 Ana Utrobičić
Čemu služi proxy server

51 Ana Utrobičić
Popis službenog nazivlja fakulteta

52 Povjerenstvo za izdavaštvo

53 Popis magistriranih i doktoriranih

54 Damir Sapunar
Pet godina Laboratorija za bol

56 Objekt C je paravan za bazen

CroMSIC mijenja svijet

Jure Krstulović
voditelj splitske podružnice CroMSIC-a
jure.krstulovic@gmail.com

Toni Lozančić
tajnik podružnice i lokalni voditelj odbora za javno zdravstvo
lozionica@yahoo.com

01 Organ Donation Seminar, Split 2007; polaznici

02 Teddy Bear Hospital; projekt oslobađanja djece straha od liječnika

03 Teddy Bear Hospital; projekt oslobađanja djece straha od liječnika

04 Teddy Bear Hospital; projekt oslobađanja djece straha od liječnika

CroMSIC je hrvatska udruga studenata medicine osnovana 1992. godine u Rijeci i jedna je od 102 članice Međunarodne federacije udruga studenata medicine (International Federation of Medical Students' Associations – IFMSA). CroMSIC ima podružnice na svim medicinskim fakultetima u Hrvatskoj. Svaka podružnica ima svoje samostalne projekte, a također sudjeluje u projektima na nacionalnoj i međunarodnoj razini u koje se splitski studenti mogu uključiti, jer su svaka pomoć i ideja dobrodošla. IFMSA je najveća studentska organizacija u svijetu i broji više od milijun članova u više od 100 zemalja na šest kontinenata. CroMSIC ima šest područja djelovanja:

1. Medicinska edukacija: dijeljenjem edukativnih materijala, organizacijom predavanja, radionica i seminara doprinosimo boljoj edukaciji naših studenata. Primjer edukativnih projekata splitske podružnice CroMSIC-a su tečajevi jezika za gluhoonijeme namijenjeni studentima medicine kako bi im se olakšala komunikacija s gluhoonijemim pacijentima, te promidžba cijepjenja protiv hepatitisa B.
2. Reprodaktivno zdravlje i AIDS: cilj je podizanje tolerancije prema problemu spolno prenosivih bolesti, posebno HIV/AIDS-a, kod budućih liječnika i u njihovu neposrednom okruženju. Želimo pokazati studentima etičke aspekte odnosa liječnik - pacijent, kao i inspirirati mlade ljude u pronalaženju načina sprječavanja HIV/AIDS-a i borbe protiv predrasuda. Svake godine 1. prosinca CroMSIC prigodnim programom obilježava Svjetski dan borbe protiv AIDS-a.
- 3 i 4. Profesionalna i znanstvena razmjena studenata: Ove aktivnosti omogućuju boravak i rad naših studenata na kliničkom odjelu ili znanstvenom projektu bilo gdje u svijetu. Cilj razmjene je provesti mjesec dana u inozemstvu, samostalno se snaći u nepoznatoj okolini, upoznati druge kulture i običaje, pričati stranim jezikom, upoznati razne sustave zdravstva i načine liječenja. Praksa u inozemstvu je dragocjeno iskustvo koje se nipošto ne smije propustiti. Boravak u inozemstvu za vas organizira organizacija studenata medicine iz grada, tj. države koju izaberete. Smještaj, prehrana i praksa u gradu i na odjelu po želji su besplatni ili iznimno jeftini – ovisno o organizacijskom modelu razmjene. CroMSIC na isti način organizira i boravak stranih studenata u Hrvatskoj.

05 Lovran 2007, Welcome Party; trening za lokalne voditelje razmjena

5. Ljudska prava i mir: CroMSIC predavanjima i seminarima ukazuje na važnost problema post - traumatskoga stresnog poremećaja (PTSP), a i svake godine 24. ožujka obilježava Svjetski dan borbe protiv tuberkuloze.

6. Javno zdravstvo: u sklopu projekta Bolnica za medvjediće u Splitu se organiziraju igraonice u kojima pokušavamo djecu predškolske dobi osloboditi straha od liječnika kroz zabavu, glumu i druženje. Kroz projekt popularizacije i podizanja svijesti o darivanju organa želimo srušiti predrasude vezane uz tu problematiku.

Nabrojani projekti su samo mali dio onoga što CroMSIC nudi studentima. Kroz rad u studentskoj udruzi stječu se neprocjenjiva iskustva i poznanstva koja studentima kasnije pomažu u karijeri. Studenti koji su aktivni u CroMSIC-u imaju i priliku putovati na međunarodne i nacionalne studentske sastanke gdje sudjeluju u stvaranju novih inicijativa i mijenjaju svijet. Ukratko, CroMSIC je studentska udruga koja svojim radom želi pridonijeti stvaranju kvalitetnih liječnika, putem međunarodnih razmjena, rada na raznim projektima te omogućavanjem dodatnoga obrazovanja u područjima koja zanimaju studente medicine. Stoga, studenti, dođite i pridružite nam se! Ured CroMSIC-a nalazi se na 4. katu zgrade Temeljnih medicinskih znanosti, soba 419.

06 EuRegMe 2008, Brijuni; kolega Krstulović i delegacija YuMSIC-a

Pjesmom po Anatomiji

Neki ne spavaju noćima, neki se svađaju sa cijelim svijetom, drugi grizu nokte i padaju u trans, a splitski studenti studija Medicine – pjevaju. Naravno, nije riječ ni o tulumu ni o proslavi položenoga ispita, već o pjesmi nekoliko minuta prije početka usmenih kolokvija na vježbama. I da bi stvar bila zanimljivija, ne iz nekoga usputnog predmeta koji se uči i polaže k'o od šale, već iz kraljice svih predmeta - Anatomije.

A Anatomija je, reći će vam svi bivši i sadašnji studenti, doista poseban predmet, i ako tu na prvoj godini zapneš i ne daj Bože, padneš, liječničkoj karijeri se nemoj nadati. Jer treba detaljno, u kratko vrijeme, zapamtiti svaki dio tijela od glave do pete, a što je još važnije, naučiti sve latinske nazive, od najmanje ušne - stremena, do najveće bedrene - femura. I tako nekoliko puta, od kolokvija do kolokvija, od pismenog do praktičnog. I kada prođu svi mjeseci učenja i stalnog vraćanja na najteže dijelove knjige i skripte, stiže dan D ili dan A. Umjesto poznate treme i vječne studentske dileme ostati ili odustati najpametnije je pjesmom na Anatomiju.

I bilo je tako, jer nakon omiljenih refrena u hodniku u učionici se pjevala - Anatomija.

O.K.

Komentar Uredništva:

Ovaj prilog za Glasnik dospio nam je anonimno i šuška se da ga je napisao netko iz studentske populacije. Navodno studenti uistinu stalno nešto pjevuše na Anatomiji. U ovom broju Glasnika već je prof. Damir Sapunar pisao o tome kako je dokazano da ugodna glazba smanjuje bol. Očito bismo sad trebali znanstveno dokazati i da a capella pjevanje smanjuje tremu na nastavi i ispitima iz Anatomije.

Studentska sekcija Hitna stanja u medicini

01 Davor Patrović i Vanja Žufić vježbaju reanimaciju

Medicinski fakultet u Splitu ulaže velike financijske i intelektualne napore kako bi unaprijedio kvalitetu rada, a krajnji je cilj bolja edukacija studenata. Međutim, studenti su svjesni da edukacija ne treba ovisiti samo o nastavnicima, nego da mogu i sami aktivno sudjelovati u ostvarenju toga cilja. Zbog toga je Studentski zbor Medicinskoga fakulteta u Splitu odlučio organizirati sekciju Hitna stanja u medicini, koja bi svim studentima našega fakulteta omogućila dodatnu i trajnu edukaciju u toj grani medicine. Sekcija je službeno osnovana u veljači 2009. i prva je takve vrste na našem fakultetu. Znanja i vještine liječenja životno ugroženih bolesnika za većinu kolegica i kolega bit će od najveće važnosti na početku samostalnog rada. Cilj naše sekcije je osposobiti studente liječiti bolesnike u hitnim stanjima putem predavanja, seminara i radionica u kojima će se provoditi praktična obuka. Rad sekcije podržavaju i pratit će stručni suradnici dr. Mihajlo Lojpur, dr. Ivana Buklijaš i dr. Julije Meštrović. Budući da je ideja o sekciji vrlo svježna, aktivnosti još nisu započele, ali uskoro će se započeti s radom. Za sada desetak studenata želi sudjelovati u radu sekcije. Rad je zamišljen kao kombinacija neformalnoga druženja i organiziranih radionica na kojima će se koristiti različita pomagala, poput lutke za reanimaciju. Cilj nam je što više studenata uključiti u ovu inicijativu i stoga pozivam sve zainteresirane studente da se jave svojim predstavnicima godine i pridruže nam se. Nadamo se što većem odazivu.

U ime skupine osnivača,

Vanja Žufić, student šeste godine

Za karijeru medicinara

Toni Lozančić

Oduvijek sam sebe smatrao dobrim studentom. Ne naročito uspješnim, ali dobrim. Djelomičnu krivnju svaljujem na nedostatak motivacije, lijenost (ovo je možda trebalo ići prvo) itd. Ako ćemo gledati samo ova dva prvoavedena razloga, onda je kolega Filip Šimunović, s kojim ću upravo voditi razgovor, moja potpuna akademska suprotnost. Istih smo godina, na istoj godini studija, ali on već grabi dugim koracima svijetom medicine. Smatram da zaslužuje promociju jer je tip mlado-ga studenta/znanstvenika kojima se Hrvatska voli hvaliti – kao, najpametnija smo nacija – ali kad dođe vrijeme da ih se pogura, neobjašnjivo ostaju u drugom planu. No, pustimo tirade i prazna naklapanja po strani i pogledajmo objektivno je li kolega Šimunović zbilja zaslužio biti u prvom planu.

Pozdrav, Filipe! Molim te, budi tako ljubazan pa se predstavi našim čitateljima. Ukratko, tko je Filip Šimunović i čime se on u životu bavi?

Filip Šimunović je student zadnje godine studija medicine u Heidelbergu u Njemačkoj. Za vrijeme studija bio je zainteresiran za znanstveni angažman i nada se da će taj angažman nastaviti za vrijeme specijalizacije. Uglavnom provodi vrijeme trudeći se pomiriti niz teško pomirljivih ambicija.

Osobno te poznajem skoro šest godina, ali ne griješim puno ako kažem da sam te u posljednje četiri godine u našim krajevima vidio možda isto toliko puta. Šalu na stranu, ispričaj nam malo o svom životnom putu u posljednje vrijeme - gdje živiš, kako se školuješ i koji su ti planovi za doglednu budućnost?

Imao sam sreću što sam se mogao školovati u raznim državama, na nekoliko raznih jezika, bez da sam gubio kontinuitet ili znatno produžio studij. Počeo sam studirati medicinu u Splitu, gdje sam završio prve dvije godine. Nakon toga prebacio sam se na sveučilište u Heidelbergu. Tamo sam odslušao ostatak, što je trajalo sljedeće tri godine, kada sam otišao na godinu dana na Harvard Medical School u Bostonu, gdje sam radio u laboratoriju neuroznanosti. Uskoro idem u Zürich na staž iz neurologije, a nakon diplome polovicom 2010. planiram početi specijalizaciju iz neurokirurgije ili neurologije u Njemačkoj ili Engleskoj.

Početakom veljače održao si predavanje na našem fakultetu. Govorio si o svojim iskustvima kao student u stranoj zemlji, malo si uspoređivao studiranje u Hrvatskoj i Njemačkoj, no uglavnom si se osvrnuo na svoj doprinos svekolikoj znanstvenoj zajednici. Za one naše čitatelje koji nisu imali priliku prisustvovati tom predavanju - a iskreno se nadam da će takvih predavanja biti još - ispričaj malo o svojem akademskom radu u Njemačkoj i SAD-u.

ključno je provesti određeno vrijeme u inozemstvu

Da, predavanje je bilo izvrsno iskustvo. Zahvaljujem se profesorima Matku Marušiću i Zoranu Đogašu na pozivu i toj mogućnosti. I ja se nadam da će biti još sličnih susreta – puno mi je stalo do toga da ostanem u kontaktu sa starim prijateljima iz Splita i upoznam ljude iz splitske medicine i znanosti.

U Heidelbergu sam radio na eksperimentalnoj traumi mozga pri odjelu neurokirurgije, što je zapravo moj diplomski rad, koji sada pišem. Radili smo intenzivno godinu i pol dana na dopaminskom sustavu u štakorskom modelu traume mozga, što je bilo naporno, ali i prilično zabavno. Imamo puno rezultata, ali još nemamo publikaciju i to mi je svakako jedan od prioriteta u bliskoj budućnosti.

Na Harvardu sam radio u laboratoriju za matične stanice, koji se primarno bavio staničnom terapijom i analizom ekspresije gena u Parkinsonovoj bolesti, kao i mnogim molekularno/biološkim metodama kao što je kloniranje lentivirusa. Iznimno mi je drago što sam mogao raditi na srodnom polju – dopaminski sustav povezuje moj rad u Njemačkoj s onim u Americi. Analiza ekspresije gena urodila je dobrom publikacijom u časopisu Brain, čemu se nisam niti nadao, a ponajmanje tome da ću biti prvi autor. Slijedi još jedan rad na istu temu na kojem sada radimo. Objavili smo i poglavlje za knjigu na temu stanične terapije u Parkinsonovoj bolesti u izdanju Springer, što je vrsta rada u kojem možda najviše uživam.

Koliko je zapravo bilo teško ili lako upisati studij na Heidelbergu? I u istoj maniri - koliko je zapravo teško ili lako studirati medicinu u Njemačkoj?

Ako pretpostavimo solidno znanje jezika, i jedno i drugo je relativno lako. Zapravo iznenađujuće lako. Mogao sam se prebaciti uz potpunu nostrifikaciju ocjena prve dvije godine, tako da nisam morao ponavljati nijedan predmet. U Njemačkoj, kao i za sve ostalo, postoji vrlo komplicirana državna služba koja se time bavi. To traje jako dugo, mjesecima, ali je u mom slučaju rezultat nostrifikacije bio povoljan.

Studij ne može biti problem ako ste spremni podrediti život medicini, bar za tih par godina, i ako svakodnevno učite nekoliko sati pored svih obveza na fakultetu i u bolnici. Budući da vjerujem da i naši studenti slično žive, mislim da bi većina također uspjela završiti taj studij bez većih problema. Kontinuitet je ključan, budući da kolokviji, ispiti, vježbe, izvještaji, praksa, seminari i slično zapravo nikada ne prestaju tijekom tih par godina kliničke nastave, a odmora je malo. To je maraton, a ne trčanje na sto metara. Dobra kondicija i organizacija vremena rješenje su svih problema.

01

02

01 i 02 Filip Šimunović i Toni Lozančić u ugodnom razgovoru.

Akadske teme na stranu, pričaj nam malo čime se baviš u slobodno vrijeme, pod pretpostavkom da uopće imaš slobodno vrijeme. Navodno rasturaš biljar, a ni tulumarenje s ekipom ti nije strano. Što imaš reći u svoju obranu?

Obrana je sljedeća – biljar bi trebalo igrati puno, puno bolje, a tulumarenje...pa da, zna se dogoditi da se popije pivo-dva tu i tamo. Slobodnog vremena ima uvijek, ako se čovjek zna organizirati. Zapravo, u Heidelbergu ga je bilo vrlo malo jer sam imao stalni pritisak zbog ispita, a istovremeno sam radio i na složenoj studiji o kojoj smo prije govorili. Na Harvardu, gdje se radi mnogo više, bilo mi je divno, baš zbog toga što nije bilo pritiska zbog ispita. Nisam baš ljubitelj studija i stalnih ispita i jedva čekam početi raditi!

Imaš li kakve konkretne savjete za naše studente i buduće akademski školovane građane, posebno one u kojima možda čuče budući znanstveni umovi svjetskoga glasa?

Mislim da je za svakoga ključno provesti određeno vrijeme u inozemstvu. Osim što je to dobar način učenja metoda, planiranja istraživanja, zanata pretraživanja literature i znanstvenoga pisanja te sklapanja poznanstva, to je jedini način da se nauči ono što je za mlade najvažnije – a to je da u najboljim svjetskim bolnicama i laboratorijima ne rade vile i čarobnjaci nego ljudi od krvi i mesa, i da se radom i organizacijom može sve postići.

Kažu da Hrvatska pati od odljeva mozgova, a tvoja priča ima upravo takav predznak. Je li nužno otputovati u Njemačku ili dalje za razvijanje punoga akademskog potencijala ili je problem zapravo u nečem drugom?

Mislim da je protok kadra (studenata, specijalizanata, znanstvenika, profesora itd.) u prirodi moderne biomedicine i da je određen stupanj internacionalnosti nužan za dobru karijeru u tom polju. Idealan scenarij za Hrvatsku i hrvatski kadar su modeli razmjene djelatnika koji bi odlazili u inozemstvo na doškolovanje i rad te se vraćali natrag. Moja priča više ima predznak potpunoga odlaska, slažem se, ali to ne znači da ću zauvijek ostati izvan Hrvatske. Želim ostati u bliskom kontaktu s hrvatskom medicinom, a kasnije, ako to prilike dopuste, mislim da ću biti zainteresiran za povratak.

Meni je bilo iznimno zadovoljstvo voditi ovaj razgovor i želim kolegi Filipu Šimunoviću mnogo sreće u budućem radu, kako kliničkom, tako i znanstvenom.

International diving medicine summer school

Goran Vrgoč, dr. med.

Studentska sekcija Hrvatskoga liječničkog zbora - podružnica Rijeka u Velom Lošinj u organizira međunarodnu ljetnu školu medicine ronjenja "International Diving Medicine Summer School". Suorganizator škole je Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci.

Ljetna škola je namijenjena liječnicima i studentima medicine u svrhu edukacije za rad na lokacijama vezanim uz more i tretiranje osoba povrijeđenih na moru. Motiv za organizaciju projekta je manjak edukacije vezan uz medicinu ronjenja na medicinskim fakultetima, što je posebno zabrinjavajuće, jer iz godine u godinu imamo sve više nesreća na moru, kako ronilaca koji završe neprikladan tečaj ronjenja, tako i turista koji dolaze ljetovati na naše more.

Ljetna škola će se organizirati od 24. srpnja do 1. kolovoza 2009. Prva tri dana održavat će se predavanja iz medicine ronjenja, pomorske medicine i hiperbarične medicine. Ostalih šest dana održavat će se tečaj ronjenja za R1 i R2 zvjezdicu po CMAS (Confederation Mondiale des Activites Subaquatiques) klasifikaciji. U sklopu škole također će biti organizirani slobodni uroni, izleti na okolne otoke te noćni uroni. Tečaj ronjenja vodit će državni instruktori iz ronilačkog kluba KPA Kostrena.

Ljetnu školu je priznala Hrvatska liječnička komora kao tečaj stalnoga medicinskog usavršavanja te liječnicima koji ga uspješno završe daje maksimalan broj bodova koji služe za obnavljanje liječničke dozvole. Oni koji završe tečaj ronjenja postaju samostalni ronionci s dozvolom Hrvatskoga ronilačkog saveza (HRS). Ovo je jedina škola takvoga stručnog tipa u Hrvatskoj. Plan i program škole napravljen je po standardima škola sličnog tipa u EU.

Broj sudionika je ograničen na 30 zbog održavanja kvalitete škole i omogućavanja rada u što manjim grupama, što je iznimno važno za kvalitetno usvajanje vještine ronjenja. Lokacija održavanja Međunarodne škole ronjenja bit će Lječilište Veli Lošinj, gdje se liječe djeca s bolestima dišnog

01

02

03

04

sustava, te će se sudionici škole upoznati s radom i terapijom te specifične grupe pacijenata. Organizirat će se posjet hiperbaričnoj komori te upoznavanje s tehnikom koja je na raspolaganju za liječenje oboljenja ronilaca i kliničku primjenu hiperbarične oksigenacije. Detaljno je isplaniran i društveni program za sudionike.

Predavanja će voditi istaknuti hrvatski stručnjak pomorske i hiperbarične medicine prof. dr. sc. Nadan Petri, brigadir Hrvatske ratne mornarice, te zapovjednik Instituta za pomorsku medicinu u Splitu. Ostali predavači su prof. dr. sc. Igor Prpić, pročelnik odjela za neonatologiju Kliničkoga bolničkog centra Rijeka i dr. Suzana Pečenković - Mihovilović, stručnjak za barokomoru iz Poliklinike Oxy.

Cijena kotizacije bit će uskoro objavljena, kao i konačni plan i program ljetne škole. Sve upite možete poslati na divingmedicine@gmail.com, a ostale podatke možete naći na mrežnim stranicama ljetne škole: www.medri.hr/divingmedicine.

01 škola ronjenja, dan 1.; isprobavanje SCUBA opreme

02 škola ronjenja, dan 2.; briefing prije urona

03 škola ronjenja, dan 6.; polaznici tečaja

04 škola ronjenja: uron s instruktorom

zubić vila

udruga za edukaciju djece o oralnom zdravlju i oralnoj higijeni

01

Željana Matošić
Predsjednica udruge Zubić vila
zmatosic@gmail.com

Fotografije: Juraj Turčin

02

Udruga za edukaciju djece o oralnom zdravlju i oralnoj higijeni Zubić vila osnovana je 2009. godine u Zagrebu od strane studenata Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Sam projekt edukacije djece pokrenut je u travnju 2008. godine, a potom je formalno osnovana i udruga zbog veličine i važnosti projekta.

Udruga Zubić vila bavi se edukacijom predškolske djece kod koje se želi postići smanjenje dentalnog straha i prevencija karijesa te podizanje svijesti o oralnom zdravlju. Kroz radionice u dječjim vrtićima ili na javnim gradskim površinama djeca dobivaju informacije o važnosti i načinu održavanja oralnoga zdravlja. Sve tehnike i znanja pokazuju se djeci na igračkama i didaktičkim modelima, nakon čega djeca dobivaju na poklon pohvalnicu te četkicu i pastu za zube koje im uručuje prikladno odjevena Zubić vila.

Ostali ciljevi i djelatnosti udruge su sljedeći:

- akademske aktivnosti koje uključuju objavljivanje znanstvenog rada, kao i promicanje projekta Zubić vila
- organiziranje posjeta stručnim manifestacijama, seminarima, sajmovima, kongresima
- povezivanje i suradnja sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje
- informiranje studenata o aktualnim problemima, novostima i zanimljivostima iz područja struke
- predlaganje lokalnim i državnim institucijama konkretnih razvojnih projekata
- sudjelovanje u programima u organizaciji Udruge, koji se provode u cilju razvitka, unapređenja te promidžbe projekta Zubić vila
- poticanje članova na zajedništvo i zajedničku suradnju u svrhu ostvarivanja zajedničkih interesa u okviru udruge
- udruga u okviru svojih djelatnosti organizira za svoje članove seminare, predavanja, radionice o oralnoj higijeni i tehnici rada s djecom.

01 i 02 Vilinski alat za zdravi dječji osmijeh

03

06

04 Otvori usta i četkaj ovako

05 baš kao bakina proteza

07

Vile i vilenjaci uz dobivenu podršku pročelnice Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport grada Zagreba, gospođe Jelene Pavičić Vukičević, kontinuirano obilaze zagrebačke dječje vrtiće od travnja 2008., a u prosincu su održali radionice u splitskim dječjim vrtićima. Također smo obilježili Svjetski dan oralnog zdravlja na gradskim trgovima Zagreba, Samobora i Čakovca. U veljači 2009. projektu su se pridružili studenti Studija stomatologije Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

O našim aktivnostima i gostovanjima, te više informacija o našem radu možete doznati na mrežnoj stanici www.zubicvila.com

Nadamo se da će splitski studenti također prepoznati važnost i zadovoljstvo svega onoga što čini Zubić vilu te da ćemo napokon okupiti sve studente stomatologije u Hrvatskoj na jednom mjestu u jednom zaista nezaboravnom iskustvu. Splitski studenti stomatologije, pridružite nam se i otkrijte svijet Zubić vile!

08

03, 06, 07, 08 članovi udruge Zubić vila u akciji

09 Riječki studenti na obuci u Zagrebu

09

Samoanaliza i vanjsko vrednovanje Medicinskog fakulteta

SVEUČILIŠTA U SPLITU, SPLIT 21.- 23. 10. 2008. GODINE

01 Prof. dr. sc. Stipan Janković, Dekan Medicinskog fakulteta u Splitu

Temeljem Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje donijelo je na svojoj 46. sjednici održanoj 4. srpnja 2007. godine dokument "Postupak vrednovanja visokih učilišta", a na svojoj 48. sjednici održanoj 7. studenog 2007. godine i Odluku o započinjanju postupka vrednovanja visokoškolskih institucija u Republici Hrvatskoj. Konačno, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje je na 53. sjednici održanoj 7. svibnja 2008. godine donijelo Zaključak o imenovanju Stručnog povjerenstva za vrednovanje Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu u sastavu:

- 1.] Prof. dr. sc. Branko Rafajac, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, predsjednik povjerenstva
- 2.] Prof. dr. sc. Gordana Župan, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci,
- 3.] Akademik Zvonko Kusić, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
- 4.] Prof. dr. sc. Hans-Guenther Sonntag, Heidelberg University, dekan emeritus
- 5.] Aran Grubešić, student Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje je dopis o svojim odlukama i sastavu Stručnog povjerenstva za vanjsko vrednovanje našeg fakulteta dostavilo krajem svibnja 2008. godine. Obveza uprave Fakulteta bila je najkasnije do 15. srpnja 2008. godine Agenciji za znanost i visoko obrazovanje dostaviti tekst samoanalize i tablice uz samoanalizu na hrvatskom, a po mogućnosti i na engleskom jeziku (zbog inozemnog evaluatora člana Stručnog povjerenstva). Nakon

toga, od početka nastave u akademskoj godini 2008./2009., trebalo je temeljem prethodno dostavljenih dokumenata obaviti vanjsko vrednovanje Fakulteta. Radi što kvalitetnije izrade dokumentacije za objektivno vanjsko vrednovanje Fakulteta Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje usvojilo je Kriterije za vrednovanje visokih učilišta u sastavu sveučilišta koji predmnijevaju cijeli niz dokumenata/programa te kvantitativnih i kvalitativnih elemenata koji obilježavaju rad visokog učilišta. Kvantitativni pokazatelji za vrednovanje Fakulteta sadržani su u tablicama uz samoanalizu i odnose se na obilježja koja je moguće iskazati broječanim veličinama i/ili grafičkim prikazima. Kvalitativni kriteriji temelje se na Zakonu i Pravilniku o mjerilima i kriterijima te na opće prihvaćenim spoznajama o stručnoj razini i dobroj praksi u visokom obrazovanju u Hrvatskoj i europskim zemljama. O stupnju udovoljavanja kvantitativnim i kvalitativnim kriterijima Stručno povjerenstvo donosi svoju prosudbu na temelju vlastitoga dobrog poznavanja obilježja kvalitete visokoga obrazovanja i znanosti u Europi i svijetu, a svoje prosudbe Povjerenstvo iskazuje u završnom izvješću u sklopu odgovarajućih točaka predviđenih u Uputama za sastavljanje završnog izvješća.

Radi što kvalitetnije izrade dokumenta samoanalize visokih učilišta i stvaranja mogućnosti za usporednu analizu pojedinih visokih učilišta, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje je donijelo i unificirane Upute za sastavljanje samoanalize visokih učilišta u sastavu sveučilišta, a samoanalizu i vanjsko vrednovanje trebalo je tijekom tri godine (2008., 2009. i 2010. godina) provoditi na 120 fakulteta i visokih učilišta u Republici Hrvatskoj. Prema Uputama za sastavljanje samoanalize trebalo je dati pisani osvrt na brojne kvantitativne i kvalitativne pokazatelje rada Fakulteta u posljednjih pet godina (2003.- 2007. godina) sadržane u sljedećim poglavljima:

1. Opće odrednice ustanove
2. Studijski programi
3. Studenti i studiranje
4. Nastava i nastavnici
5. Znanstvene i stručne aktivnosti
6. Međunarodne aktivnosti
7. Prostor i oprema
8. Praćenje kvalitete studiranja
9. Novčana sredstva.

Izrada samoanalize našeg fakulteta bio je veoma zahtjevan i odgovoran postupak koji je uz tekuće aktivnosti Fakulteta iziskivao ogroman napor svih zaposlenika. Jer, samoanaliza je temeljni dokument rada Fakulteta u prethodnih pet godina u svim njegovim segmentima i ne podnosi niti najmanje improvizacije. S jedne strane, to je dobro za Fakultet jer se sveobuhvatno mogu sagledati svi važni segmenti rada u proteklom razdoblju, kako pozitivni tako i negativni (dakle, detaljna inventura stanja, da ne kažemo polaganje računa zajednici). Nakon samoanalize dolazi detaljna provjera svega napisanog od strane Stručnog povjerenstva za vanjsko vrednovanje Fakulteta. Kako bi se što brže i odgovornije obavila ova zadaća (pred ljetne praznike 2008.!), Uprava fakulteta je radi što veće objektivnosti u izradu samoanalize uključila praktično sve zaposlene na Fakultetu: one u punom radnom odnosu, u djelomičnom radnom odnosu (kumulativce), izabrane znanstveno-nastavne kadrove u naslovnim zvanjima te sve suradnike, ukupno preko 700 zaposlenika. Cjelokupnim radom u izradi samoanalize, na prijedlog Dekanskog kolegija Fakulteta, koordinirala je nešto veća radna grupa sastavljena od najodgovornijih djelatnika Fakulteta, od šefova administrativnih odsjeka do svih pročelnika katedri, prodekana i samog dekana. Zaposlenici su ovaj rad shvatili vrlo ozbiljno (na čemu im i ovom prilikom kao dekan zahvaljujem!), tako da smo u predviđenom vremenskom razdoblju od 15 dana od dostave upitnika dobili odgovore (konkretne kvantitativne podatke) na sva postavljena pitanja od gotovo 2/3 najodgovornijih djelatnika i organizacijskih jedinica Fakulteta. Nakon toga je uža radna skupina (prošireni dekanski kolegij) pristupila analizi podataka, sastavljanju tablica uz samoanalizu, statističkoj obradi, pisanju ključnih stavova i zaključaka (o uspjesima i nedostacima!), prevođenju tekstova na engleski jezik, formatiranju konačnog dokumenta i njegovu tiskanju u pisanoj formi i elektronskom zapisu. Izrađeni dokument sa svim priložima predan je Agenciji za znanost i visoko obrazovanje Republike Hrvatske na vrijeme, u prvobitno zadanom vremenskom roku.

Samoanaliza s tablicama uz samoanalizu napisana je na 250 stranica (45 dijagrama u boji i 11 tablica) te 51 tablicu i dijagram na engleskom jeziku.

U zaključnom osvrtu na rezultate samoanalize na Medicinskom fakultetu u Splitu čelništvo fakulteta je na šest stranica pisanih bez proreda sažeto i kritički iznijelo rezultate rada u prethodnih pet godina, trenutno stanje na Fakultetu po svim značajnim segmentima rada te stratešku viziju (više u raspravi s članovima Stručnog povjerenstva za vanjsko vrednovanje) ukupnog razvoja Fakulteta u skorijoj budućnosti. Uz ostalo, argumentirana je potreba za većim proračunskim sredstvima za tekući rad Fakulteta (ali i osiguranjem dodatnih vlastitih financijskih sredstava kroz rad poliklinika Fakulteta), povećanje broja administrativnih

djelatnika, otvaranje većeg broja novih radnih mjesta nakon završetka izgradnje druge faze Fakulteta, izmjene i dopune organizacijskog ustroja Fakulteta (osnivanje novih katedri i drugih ustrojbenih jedinica, pokretanje novih studijskih programa, osnivanje novih zavoda, itd.).

S obzirom na specifičnosti medicinske edukacije istaknut je problem osiguranja dostatnih financijskih sredstava za "vanjske suradnike", bez kojih nije moguća kvalitetna izobrazba stručnih medicinskih kadrova kroz rad u malim grupama i seminarima.

Naglašen je trend stalnog povećanja prolaznosti studenata na ispitima i uspješnog završetka studija medicine uz najmanje odustajanje od studija (po čemu je naš fakultet najbolji od svih sastavnica Sveučilišta u Splitu), stalno povećanje uvjeta za izbor i napredovanje znanstveno - nastavnih kadrova, uvjeta za mentore doktorskih disertacija itd. Takvi su rezultati posljedica stalnog ulaganja u izobrazbu znanstveno-nastavnih i suradničkih kadrova kontinuiranim praćenjem kvalitete njihova nastavnog rada (redovite i obvezne anonimne studentske ankete nakon svakog semestra, rad Povjerenstva za nadzor provedbe nastave, godišnje nagrade za najbolje studente, nastavnike, katedre, znanstvene radove, znanstvene projekte itd.).

U pogledu znanstvene i stručne aktivnosti učinjeni su veliki pomaci s tendencijom stalnog porasta broja i kvalitete objavljenih znanstvenih radova (u najprestižnijim svjetskim biomedicinskim časopisima), a broj znanstvenih projekata u promatranom razdoblju više je nego udvostručen. Prema objavljenim podacima za 2007. godinu, naš je fakultet po broju radova po izabranom nastavniku u znanstveno - nastavnom zvanju na drugom mjestu u Republici Hrvatskoj. Broj obranjenih doktorskih disertacija na Fakultetu raste iz godine u godinu, a ove je godine veći nego na svim sastavnicama Sveučilišta zajedno. To je najbolji pokazatelj kako se 2007. godine usvojena Strategija razvoja znanosti na Medicinskom fakultetu za razdoblje 2007.- 2012. veoma uspješno ostvaruje.

Nadalje, u samoanalizi se daje pregled međunarodnih aktivnosti Medicinskog fakulteta koje traju od samog osnutka (a osobito nakon osamostaljenja Fakulteta 1997.) i neprestano se intenziviraju kako u razmjeni studenata i nastavnika tako i u realizaciji zajedničkih projekata. Tako uspostava Bolonjskog procesa i primjena ECTS sustava postaje sve sadržajnije i kvalitetnija.

Što se tiče prostora i opreme, sadašnji prostor i oprema Medicinskog fakulteta osiguravaju dostatne uvjete za kvalitetno izvođenje nastavnog procesa i znanstvenoistraživačkog rada, poglavito kada se uzmu u obzir svi sadržaji (prostor, oprema i kadrovski resursi) nastavnih baza Medicinskog fakulteta. Prostorni i opremni uvjeti radikalno će se poboljšati nakon izgradnje druge faze Medicinskog fakulteta te završetka nadogradnje i rekonstrukcije zgrade

bivšeg rođilišta u Matoševoj ulici br. 2 u Splitu za potrebe kliničke stomatološke nastave (dovršetak izgradnje je predviđen za početak akademske godine 2009./2010.).

Na kraju završnog osvrta Uprava fakulteta utvrđuje kako se usprkos određenim poteškoćama (nedostatak novčana sredstva, prostor i znanstvena oprema, veliki broj vanjskih suradnika, veliko nastavno opterećenje, studij medicine u Mostaru, neriješen status zaposlenika u kumulativnom radnom odnosu, nepovoljan status pretkliničara, itd.) jasno definirana Misija i Vizija Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu uspješno ostvaruje.

Stručno povjerenstvo je tijekom trodnevnog rada (svakog radnog dana radilo je i po nekoliko sati duže od predviđenog vremena) obavilo detaljnije razgovore s čelništvom Fakulteta, ustrojbenih jedinica, posjetilo nastavne baze po njihovu izboru (tri klinike u KBC Split i Stomatološku polikliniku kao nastavnu bazu Studija stomatologije itd.), sa studentima, znanstvenim novacima, pročelnicima katedri, radnom skupinom za izradu samoanalize itd.

Nakon detaljnog uvida u sva područja rada i rezultate Medicinskog fakulteta Stručno povjerenstvo za vanjsko vrednovanje napisalo je Završno izvješće o vrednovanju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu na osam stranica te se kritički osvrnulo na utvrđeno stanje prema glavnim poglavljima dokumenta samoanalize. Umjesto komentara njihova osvrta po pojedinim poglavljima citirat ću samo zaključak Stručnog povjerenstva za vanjsko vrednovanje: "Vanjsko vrednovanje Medicinskog fakulteta u Splitu bilo je prvo od svih medicinskih fakulteta u Hrvatskoj zbog čega je teško izvući komparativne zaključke. No, uzevši u obzir glavne parametre za vrednovanje, kao što je gore istaknuto, može se reći da splitski Medicinski fakultet ispunjava temeljne uvjete i standarde u obrazovanju, istraživanju i stručnim djelatnostima. Usprkos skromnim financijskim resursima koje država troši za obrazovanje i istraživanje, postoje određeni pokazatelji u istraživačkim dometima na koje zaslužni profesori mogu biti ponosni, budući da se prema kvaliteti i inovativnosti mogu natjecati s istraživačkim grupama u zapadnoj Europi. Vrlo jak parametar je dobro organiziran raspored pretkliničkog i kliničkog obrazovanja koji omogućava da studenti prođu kroz dobro definirano razdoblje obrazovanja. Uprava Medicinskog fakulteta u Splitu ima jasnu ideju i odlučnost prema budućem razvoju Fakulteta. Osim agilnog dekana, osobito se ističe skupina mladih prodekana i čelnika manjih ustrojbenih jedinica s međunarodnim iskustvom, koji jamče održivost postignuća. Nema sumnje da će Medicinski fakultet u Splitu ubuduće imati važnu ulogu u biomedicinskom obrazovanju i znanosti u Hrvatskoj."

Sa završnim izvješćem Stručnog povjerenstva Uprava fakulteta je upoznala Fakultetsko vijeće (preliminarno u prosincu 2008. i završno u siječnju 2009. godine) te su se Uprava i Fakultetsko vijeće u cijelosti složili sa svim analizama i ocjenama sadržanim u Završnom izvješću, o čemu je i pisanim putem u siječnju 2009. godine obaviještena Agencija za znanost i visoko obrazovanje. Štoviše, na temelju preporuka Stručnog povjerenstva za vanjsko vrednovanje Uprava fakulteta je predložila, a Fakultetsko vijeće jednoglasno prihvatilo, izradu srednjoročne strategije razvoja Medicinskog fakulteta za razdoblje 2009.- 2014. godine, koja će biti usvojena na redovitoj sjednici Fakultetskog vijeća 5. ožujka 2009. godine. U tom strateškom dokumentu, na temelju već postignutih rezultata te stručno-znanstvenih prioriteta i dokazane izvrsnosti znanstveno-nastavnih kadrova, jasno su naznačeni ciljevi i zadaci za sljedećih pet godina. Osim znanstvenih prioriteta: istraživanja kardiovaskularnih bolesti, istraživanja tumora, istraživanja u javnom zdravstvu te forenzičkih istraživanja i edukacije (gdje su uz prioriteta znanstvena istraživanja gotovo u potpunosti integrirana pretklinička i klinička polja), jasnije je definirano uključivanje studenata u donošenje odluka na Fakultetu (naročito u razvoju kurikuluma i novih metoda učenja i stjecanja stručnih kompetencija), prilagodba pete i šeste godine studija Medicine zahtjevima EU-a i potrebama Hrvatske države, ujednačavanje kurikuluma studija Stomatologije s onima u Zagrebu i Rijeci u skladu s EU direktivama, dosljedna provedba kataloga znanja i vještina (kao i usvajanje istog za studente Stomatologije do početka akademske godine 2009./2010.), te na kraju uspostava cjelovitog informatičkog sustava Medicinskog fakulteta nakon završetka izgradnje druge faze Medicinskog fakulteta, koji će biti u funkciji nove administrativne organizacije Fakulteta, internet komunikacije te organizacije nastave i ispita za studente svih postojećih i novih studijskih programa.

Prof. dr. sc. Stipan Janković

02 Evaluacijski tim u posjeti Medicinskom fakultetu u Splitu

Na splitskoj Medicini prvi znanstveni menadžeri Sveučilišta u Splitu

Dr. sc. Katarina Vukojević, dr. med.

01 Dalibora i Lana su svoju menadžersku funkciju shvatile vrlo ozbiljno pa se u slobodno vrijeme menadžerski zabavljaju. FOTO: Livia Puljak

Prve znanstvene menadžerice koje je imenovalo Sveučilište u Splitu su Lana Bošnjak i Dalibora Rako, djelatnice Medicinskoga fakulteta u Splitu.

Imenovanje znanstvenih menadžera na svim visokoškolskim ustanovama u Hrvatskoj pokrenulo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) s ciljem obrazovanja administrativnoga osoblja koje će pomagati istraživačima prijavljivati međunarodne projekte. Znanstveni menadžeri informiraju akademsku i širu zajednicu o razvojno-istraživačkim programima Europske unije, poglavito o Sedmom okvirnom programu (FP7). Kroz predavanja i radionice kojima šire svijest o korisnosti prijavljivanja i sudjelovanja u projektima, znanstveni menadžeri pridonose jačanju administrativne strukture i absorpcijske sposobnosti Republike Hrvatske za sudjelovanje u međunarodnim projektima.

Dalibora i Lana imenovane su na prijedlog prof. dr. sc. Ivica Grkovića, prodekana za znanost Medicinskoga fakulteta u Splitu. Nakon što je zaprimio ovaj prijedlog,

prof. dr. sc. Roko Andričević, prorektor za znanost Sveučilišta u Splitu, uputio je poziv svim sastavnicama Sveučilišta da imenuju znanstvene menadžere, ali nijedna druga sastavnica ovu priliku nije iskoristila.

Osim ovoga formalnog imenovanja znanstvenih menadžera, u Hrvatskoj djeluje i neformalna udruga znanstvenih menadžera koju je uspostavio prof. dr. sc. Mile Dželalija u sklopu Tempus projekta TRIUMPH.

Dalibora Rako profesorica je engleskoga i talijanskog jezika i voditeljica ureda u Hrvatskom centru za globalno zdravlje, a dipl. ing. Lana Bošnjak radi u fakultetskom Uredu za znanost. Dalibora i Lana će biti značajna administrativna potpora našim znanstvenicima tijekom prijavljivanja i vođenja međunarodnih projekata. Stoga, ukoliko razmišljate o prijavama međunarodnih projekata, a sami ne znate sve potrebne informacije, obratite se našim mladim kolegicama, one će vam uvijek biti spremne pomoći.

U Splitu izvedena prva transvaginalna laparoskopski asistirana kolecistektomija u Hrvatskoj

Prof. dr. sc. Zdravko Perko, dr. med.

Jasenska Kraljević, dr. med.

U listopadu 2007. godine pisali smo za Glasnik Medicinskoga fakulteta u Splitu o napretku minimalno invazivne kirurgije i razvoju najnovijega kirurškog koncepta – transluminalne endoskopske kirurgije kroz prirodne tjelesne otvore. Ova nova kirurška grana, poznatija pod akronimom NOTES (Natural Orifice Transluminal Endoscopic Surgery), otvorila je put prema kirurgiji bez vidljivih rezova i ožiljaka koristeći prirodne tjelesne otvore i lumen unutarnjih organa za pristup intraabdominalnom prostoru. Ovaj pristup pacijentima omogućuje maksimalno pošteđan zahvat koji osim izvrsnoga estetskog rezultata vodi i bržem i bezbolnijem poslijeoperacijskom oporavku budući da nema rezova trbušne stijenke i uz to vezanih komplikacija. NOTES je zbog toga u kratko vrijeme postao obećavajuća alternativa postojećim operacijskim pristupima – laparotomiji i laparoskopiji pa zadnjih nekoliko godina ne prestaju istraživanja i rasprave kirurga i gastroenterologa vezane uz mogućnosti kliničke primjene i budućnost ove metode. Objavljeni su rezultati eksperimentalnih studija na životinjama, a nedavno i onih kliničkih na većem broju bolesnika.

Laboratorij za eksperimentalnu kirurgiju Medicinskoga fakulteta u Splitu i Odsjek za digestivnu kirurgiju Kliničkoga bolničkog centra (KBC) Split uključio se u istraživanje ove nove kirurške grane prvi u Hrvatskoj. Prve eksperimentalne zahvate transluminalne endoskopske kirurgije kroz prirodne tjelesne otvore naš je tim izveo 29. lipnja 2007. godine. Tada je ispitano nekoliko različitih operacijskih NOTES pristupa koristeći fleksibilni endoskop; transgastična eksploracija abdomena, simulacija apendektomije transvezikalnim podvezivanjem i odstranjivanjem jajovoda te transvaginalna kolecistektomija i biopsija jetre. Ove su eksperimentalne

operacije na svinjama bile važne za uvježbavanje operacijske tehnike NOTES-a, ali i za ispitivanje opreme i instrumentarija.

Nakon tih prvih eksperimentalnih zahvata naš je tim izveo niz eksperimentalnih zahvata ne samo na životinjama nego i na endoskopskim modelima s umjetnim organima i tkivima koristeći fleksibilne i rigidne endoskope, odnosno laparoskopske instrumente. Ispitujući izvedivost NOTES-a na različitim modelima otvorili smo i pitanje edukacije ove kirurške tehnike. Naime, za sada postoje samo edukacijski modeli za učenje tehnika laparoskopske kirurgije koji, s obzirom na rezultate naših dosadašnjih studija, ne ispunjavaju u potpunosti i potrebe NOTES-a. Naše su eksperimentalne studije pokazale izvedivost NOTES zahvata, ali i značajne nedostatke postojećih instrumenata, prije svega fleksibilnih endoskopa. I rezultati studija izvedenih u drugim svjetskim centrima pokazali su da trenutno dostupni endoskopi i endoskopski sustavi ne osiguravaju dovoljno stabilnu platformu za održavanje položaja i manipulaciju fleksibilnim endoskopima i pratećim radnim instrumentima u trbušnoj šupljini. S druge strane, glavni zahtjev konzorcija koji se bavi unapređenjem i istraživanjem ove kirurške tehnike (Natural Orifice Surgery Consortium for Advancement and Research - NOSCART) upravo je postojanje stabilne platforme koja bi omogućila sigurno izvođenje ovakvih zahvata fleksibilnim instrumentima. Kako bi se nadišli ovi tehnički nedostaci, predloženo je postupno uvođenje NOTES metode smanjujući broj otvora, odnosno troakara u laparoskopskim operacijama i koristeći laparoskopske instrumente dok bolje prilagođeni i savršeniji fleksibilni endoskopi ne budu dostupni i dokazano sigurniji. Osim tehničkih, uočeni su i nedostaci pristupa

kroz pojedine prirodne otvore. Rezultati većine studija pokazali su da je transvaginalni pristup najsigurniji i tehnički najlakše izvediv. Osim toga, taj je pristup i najbolje ispitan jer se već dugo koristi i u ginekološkoj operativnoj praksi. Nakon izvedenih eksperimentalnih studija na životinjama i endoskopskim modelima željeli smo NOTES pristup ispitati i u kliničkoj praksi kroz kliničku studiju na manjem broju bolesnika. Uzevši u obzir podatke iz literature i rezultate vlastitih eksperimentalnih studija, odlučili smo prvo kliničko ispitivanje NOTES kolecistektomije izvesti transvaginalno, hibridnim postupkom (uz laparoskopsku kontrolu), koristeći postojeće laparoskopske instrumente, a operaciju su izveli iskusni laparoskopski kirurzi čime su zadovoljene osnovne smjernice NOscar-a za sigurnu kliničku primjenu NOTES-a. Osim toga, predloženi operacijski protokol studije revidiran je i odobren od Etičkog povjerenstva KBC-a Split.

Ovdje iznosimo rezultate prve transvaginalne laparoskopski asistirane kolecistektomije na seriji od tri pacijentice, uključujući podatke o izvedivosti, učinkovitosti, trajanju operacije i poslijeoperacijskom tijeku. Dana 7. veljače 2009. godine u KBC-u Split tri su pacijentice u dobi od 30, 40 i 61 godine podvrgnute zahvatu transvaginalne laparoskopski asistirane kolecistektomije uz primjenu opće endotrahealne

anestezije. Pacijentice su postavljene u litotomijski položaj (Lloyd-Davies), a operater i asistent smješteni su između nogu pacijentice. Operacijski zahvat započeo je rezom od 5 mm uz gornji rub pupka kroz koji je upuhan plin i postignut pneumoperitoneum. Kroz ovaj je ulaz najprije uveden prvi troakar i laparoskop kako bi se prikazao žučnjak, a u kasnijem tijeku operacijskoga postupka umjesto njega uvedeni su radni instrumenti. Drugi troakar uveden je kroz stražni forniks vagine. Kroz taj je ulaz potom uveden laparoskop i uz njega 5 milimetarska laparoskopska hvataljka, kojom je uhvaćen infundibulum žučnoga mjehura. Prikazano je i ispreparirano područje Calotova trokuta. Pažljivo su prikazani i potom odvojeni od okolnoga tkiva ductus cysticus i arteria cystica. Zatim je žučnjak postupno odvojen od svojega ležišta uz upotrebu 5 mm laparoskopske hvataljke i disektora, elektrokoagulacije, kukaste elektrode, ultrazvučnog noža i postavljača kvačica, sve uvedeno kroz rez iznad pupka. Žučnjak je nakon odvajanja stavljen u endoskopsku vrećicu i odstranjen iz tijela kroz vaginu bez dodatnoga otvaranja reza stražnjega forniksa. Nakon toga izvedena je endoskopska eksploracija trbušne šupljine kako bi se provjerila hemostaza i isključile ozljede susjednih trbušnih organa. Nije utvrđeno krvarenje niti curenje žuči.

Zahvat je izveden u sve tri pacijentice bez ikakvih intraoperacijskih komplikacija kao što su krvarenje, ozljeda žučnoga mjehura ili žučnih vodova s curenjem žuči te ozljeda trbušnih organa. Također nije bilo potrebno postavljanje dodatnih troakara (uz supraumbilikalni) ili konverzija na otvoreni postupak. Zahvati su u prosjeku trajali između 60 i 75 minuta. U poslijeoperacijskom tijeku nije bilo nikakvih komplikacija, niti su pacijentice imale potrebu za dodatnom analgezijom koja je inače često potrebna u prva 24 sata nakon klasičnih laparoskopskih zahvata. Pacijentice su otpuštene iz bolnice nakon 24 sata.

Rezultati ove kliničke studije su obećavajući. Dokazana je izvedivost, učinkovitost te izvanredan estetski rezultat zahvata, praktički bez vidljivoga ožiljka na trbušnoj stijenci. I naša je studija dokazala sigurnost transvaginalnoga pristupa za izvođenje endoskopske kolecistektomije kada je izvode iskusni laparoskopski kirurzi postojećim laparoskopskim instrumentima. S obzirom na dosadašnje iskustvo i rezultate ove kliničke studije, vjerujemo da ovakav pristup nudi još brži oporavak, izostanak vidljivih ožiljaka i manju poslijeoperacijsku bolnost u odnosu na standardne laparoskopske zahvate. Jedini očiti nedostatak transvaginalnoga pristupa je izvedivost na samo polovici populacije, točnije zahvat je rezerviran samo za žene. Ipak, smatramo da ovakav pristup nudi obećavajuću alternativu standardnim laparoskopskim operacijama, a kao hibridna metoda predstavlja još jedan korak bliže "čistim" NOTES zahvatima dok za njih ne budu ispunjeni svi uvjeti.

1

First Signa Vitae® International Conference in Pediatric / Neonatal Intensive Care and Anesthesiology

Split, June 25th – June 27th, 2009

Prvi kongres SIGNA VITAE

U SPLITU U LIPNJU PRVI EUROPSKI MULTIDISCIPLINARNI KONGRES O
PEDIJATRIJSKOJ/NEONATALNOJ INTENZIVNOJ MEDICINI I
ANESTEZIOLOGIJI

Doc. dr. sc. Julije Meštrović

U Splitu će se 25. i 26. lipnja 2009. održati Prvi kongres o pedijatrijskoj/neonatalnoj intenzivnoj medicini i anesteziologiji SIGNA VITAE, u suradnji s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti. Skupovi posvećeni pedijatrijskoj i neonatalnoj intenzivnoj medicini su rijetki, a ovo je prvi ovako koncipiran, multidisciplinarni kongres u Europi. Pedijatrijska intenzivna medicina u mnogim se vidovima preklapa s adultnom, pa će na kongresu sudjelovati pedijatri, neonatolozi, anesteziolozi i infektolozi. Takav multidisciplinarni pristup omogućit će uvid u različite vidove liječenja. Predavanja su raspoređena u tematske cjeline: neonatologija, hemodinamika, zatajenje organa, ozljede i anesteziologija.

Značajan poticaj organiziranju kongresa dao je ugledni hrvatski anesteziolog dr. Juraj Šprung, profesor na klinici Mayo, odakle dolazi jedanaest vrsnih predavača. Dr. Šprung kaže kako se rado uključio u ovu inicijativu. "Ovaj kongres omogućuje izmjenu znanja i iskustava Mayo klinike s kolegama u Hrvatskoj, ali i sa stručnjacima iz drugih europskih zemalja koji će sudjelovati na kongresu. Jako je važna mogućnost stvaranja kontakata za stručno povezivanje među predavačima i slušateljima. Jako se radujem ovom susretu i daljnjoj suradnji s kolegama iz Splita i Hrvatske, a posebno susretu s dr. Meštrovićem s kojim nastavljam dugoročnu suradnju na nekoliko kvalitetnih projekata", kaže dr. Šprung. Ukupno će sudjelovati 31 predavač, iz SAD-a, Italije, Češke, Velike Britanije, Slovenije i Hrvatske. Među njima je i

Massimo Antonelli, direktor Instituta za anesteziologiju i reanimaciju pri Katoličkom Sveučilištu u Rimu i glavni urednik časopisa Intensive Care Medicine, koji je drugi najznačajniji časopis u svijetu u svom području. Na poziv organizatora kongresa odazvao se jer smatra da je ovaj kongres izvrsna prilika za širenje znanja i međunarodnu promociju najkorisnijih sustava rada u području intenzivne medicine u europskim zemljama. "Izbor pozvanih predavača jamči da će sudionici biti izloženi suvremenim stavovima iz odabranih područja, što unaprijed jamči uspjeh kongresa", kaže dr. Antonelli i nastavlja: "Željno očekujem dolazak u Hrvatsku i osobnim autoritetom dajem podršku ovom projektu, koji popunjava nedostatak edukacije iz područja pedijatrijske i neonatalne intenzivne medicine."

Osim pozvanih predavanja, svaki prijavljeni sudionik ima mogućnost prijaviti slobodna priopćenja. Otvorene rasprave predavača i slušatelja bit će velika vrijednost kongresa, a sudionicima iz Hrvatske otvorit će mogućnost doticaja s najvrsnijim stručnjacima iz pojedinih područja. Već je pedesetak polaznika iz svih europskih zemalja najavilo sudjelovanje. Budući da je prijavu kongresa prihvatio European Accreditation Council for Continuing Medical Education, svi inozemni sudionici također će dobiti bodove za trajno usavršavanje. Program kongresa SIGNA VITAE i obrazac za prijavu mogu se naći na mrežnoj stranici časopisa SIGNA VITAE: www.signavitae.com.

Do hrvatske biobanke pomoću 10 001 Dalmatinca

Dalibora Rako, prof.

Jedan od najvećih projekata Hrvatskoga centra za globalno zdravlje je 10 001 Dalmatinac. Ideja projekta je stvaranje velike biobanke opće populacije s područja Splitsko-dalmatinske županije u kojoj će biti pohranjeni genetski, biokemijski, fiziološki, morfološki i svi ostali prikupljeni podaci o 10 001 ispitanika. Analizom podataka u ovoj populaciji istražiti će se genetska podloga najčešćih ljudskih bolesti, kao i genetska regulacija kvantitativnih bioloških svojstava.

Prof. dr. sc. Igor Rudan, voditelj Hrvatskoga centra za globalno zdravlje, sa suradnicima je još 2001. godine započeo rad na prikupljanju podataka za biobanku i to na izoliranim otočkim populacijama. Trenutno raspolaže podacima o 3000 ispitanika prikupljenima na hrvatskim otocima, većinom na Korčuli i Visu. Najvažnijima su se pokazali podaci prikupljeni na Visu, koji su doveli do svjetski važnoga otkrića SLC2A9 gena i njegova utjecaja na mokraćnu kiselinu i giht.

Drugi dio projekta provodi se na Medicinskom fakultetu u Splitu, točnije u laboratorijima ne petom katu zgrade, gdje svako jutro možete naići na radnu košnicu. Na projektu rade tri tima čiji su voditelji profesori Medicinskoga fakulteta u Splitu. Tim za antropometriju i kardiovaskularni blok predvodi prof. dr. sc. Mladen Boban, tim za pripremu krvi za analizu prof. dr. sc. Tatijana Zemunik, a tim za psihologijska testiranja prof. dr. sc. Zoran Đogaš. U provođenje istraživanja svakodnevno je uključeno preko 20 osoba – od studenata preko znanstvenih novaka i profesora do umirovljenih medicinskih sestara. Ono što im je svima zajedničko jest stručnost, susretljivost i entuzijizam koji osiguravaju uspješnost provedbe projekta.

Timovi su s radom započeli 31. listopada 2008. i od tada je kroz Medicinski fakultet prošlo preko 500 ispitanika. Dobrovoljca je na pretek, što ne čudi kad se uzme u obzir niz pretraga koje mogu obaviti u samo jednom danu i to potpuno besplatno. Među pretragama koje pregled uključuje su EKG, omjer tlaka na rukama i nogama, procjena funkcionalnosti krvnih žila, spirometrija, biokemijska analiza krvi i urina, mjerenje gustoće kosti pete, ispitivanje sluha i vida, memorijski testovi, pregled i fotografija očne pozadine i mnogi drugi. Osim što se na ovaj način stvara neprocjenjivo važan resurs za sve hrvatske znanstvenike, projekt je također društveno koristan jer stanovnicima Splitsko-dalmatinske županije omogućuje besplatne preventivne zdravstvene preglede.

Marina Pehlič, dr. med. 01

02 Antonela Slišković

03

Važna otkrića koja se očekuju iz ovih resursa su brojna. Već su započeta na području genetske podloge metaboličke deregulacije otkrićem gena SLC2A9 i njegovom povezanošću s gihtom. Daljnja se otkrića mogu očekivati na području genetske podloge memorije, kognicije, regulacije ponašanja i regulacije sna, genetske podloge očnih svojstava, genetske podloge osteoporoze, genetske podloge praga za bol, genetske podloge regulacije glikana itd. Biobanka koja nastane temeljem projekta 10 001 Dalmatinac trebala bi poslužiti za značajno povećanje produktivnosti i važnosti hrvatske znanstvene produkcije 21. stoljeća te omogućiti visoku međunarodnu konkurentnost hrvatskih znanstvenika.

04

03 Grgo Gunjača, dr. med.

04 Dalmatinci

Osnovan ogranak

Dalibora Rako, prof.

Hrvatski ogranak talijanskoga Cochrane centra (HOTCC) službeno je osnovan 8. prosinca 2008. godine pri Medicinskom fakultetu u Splitu i Hrvatskom centru za globalno zdravlje. HOTCC je dio svjetske neprofitne udruge The Cochrane Collaboration, koja se bavi promicanjem medicine utemeljene na dokazima. The Cochrane Collaboration osnovana je 1993., a liječnik koji je nadahnuo osnivanje ove udruge britanski je epidemiolog Archie Cochrane, koji se borio za sažimanje i kritičko procjenjivanje medicinskoga znanja. Riječ je o relativno novom konceptu kliničke medicine koji kombinira iskustvo zdravstvenih radnika i želje pacijenata s najkvalitetnijim dokazima o učinkovitosti intervencija u medicini – a sve u svrhu pružanja najprikladnije skrbi bolesnim osobama.

Važna aktivnost svjetskih medicinskih stručnjaka okupljenih oko Cochrane inicijative izrada je sustavnih preglednih članaka o učincima intervencija u zdravstvu koji se objavljuju u Cochrane knjižnici. Pretplatu za Cochrane knjižnicu u hrvatskoj omogućuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa za ustanove iz biomedicinskog konzorcija.

Osnivanjem Cochrane ogranka Hrvatska se pridružila ekskluzivnom društvu od svega 25 svjetskih Cochrane centara. Inicijativu za osnivanje Cochrane entiteta u Hrvatskoj potaknuli su splitski profesori Ana i Matko Marušić, urednici Croatian Medical Journala, a tu su inicijativu svesrdno podržali i potpomogli prof. dr. Stipan Janković, dekan Medicinskoga fakulteta u Splitu, prof. dr. sc. Ivica Grković, prodekan za znanost Medicinskoga fakulteta u Splitu i prof. dr. Igor Rudan, voditelj Hrvatskoga centra za globalno zdravlje. Splitski je tim uložio dvije godine truda kako bi se osnovao ovaj centar. Nakon osnivanja hrvatskog Cochrane ogranka, slijede novi izazovi.

Cochrane centra u Splitu

Godine 2008. u Splitu je u okviru Cochrane ogranka pokrenuto nacionalno istraživanje o poznavanju Cochrane knjižnice, osmišljeni su tečajevi stalnoga medicinskog usavršavanja, rađena je promocija Cochrane knjižnice, utemeljeni su novi izborni predmeti na Medicinskom fakultetu u Splitu na temu medicine utemeljene na dokazima i sustavnih preglednih članaka, obavljane su usluge prijevoda hrvatske znanstvene literature za potrebe drugih Cochrane ogrankana, kao i brojne druge aktivnosti.

Ekipa koja intenzivno radi na Cochrane aktivnostima pri Medicinskom fakultetu u Splitu je sljedeća:

Dr. sc. Livia Puljak, direktorica HOTCC

Dalibora Rako, prof., voditeljica ureda

Davor Lukšić, dipl. ing., voditelj informatičke službe

Ana Utrobičić, prof., voditeljica Središnje medicinske knjižnice.

Tijekom 2009. HOTCC će hrvatskim liječnicima omogućiti besplatne online tečajeve o Cochrane knjižnici, organizirat će se Prvi hrvatski Cochrane simpozij u Splitu te će se nastaviti promocija Cochrane knjižnice i medicine utemeljene na dokazima u Hrvatskoj i u susjednim državama jugoistočne Europe.

Prvi hrvatski Cochrane simpozij održat će se u Splitu 27. lipnja 2009. i to će biti izvrsna prilika za sve zdravstvene djelatnike koje zanima Cochrane knjižnica i medicina utemeljena na dokazima da se uključe u ovu predivnu inicijativu. Svi koji su zainteresirani za sudjelovanje na ovom simpoziju kao slušači, predavači ili volonteri, a isto tako i za doprinos razvoju HOTCC-a, slobodno se mogu javiti u splitski ured hrvatskog Cochrane ogranka.

na slici: Splitski Cochrane tim radi ozbiljno: Ana Utrobičić, Livia Puljak, Dalibora Rako i Davor Lukšić Foto: Bojan Završek

Kako je počeo Cochrane u Splitu

ŠALJIVA PRIČA O VEOMA OZBILJNOM PROJEKTU

Dr. sc. Livia Puljak

Par mjeseci prije nego nas je tiho i u miru napustila godina gospodnja 2006., profesor Ivica Grković pozvao me na ozbiljan razgovor. Profa je fin i ozbiljan čovjek koji uvijek vodi ozbiljne razgovore. Kod nas su tih dana bili nekakvi ljudi iz Kanade oko kojih su se svi ustrčali, pa sam i ja jednu kanadsku gospođu vodila u centar Splita i šetala s njom po Rivi. Sad kad su ti Kanadani otišli, profesor Grković kaže da su nam ponudili svakojaku pomoć, a između ostalog i pomoć u osnivanju Cochrane centra u Splitu. Grković misli da bi to bilo krasno i zanima ga bih li ja bila voljna raditi na tome da se taj Cochrane dovede u Split i da budem u njemu direktorica.

Meni se sviđala ideja da budem direktorica, iako nisam imala pojma što je to Cochrane centar, a profesor mi je lukavo rekao da će mi Marušići sve objasniti. A ti Marušići, sa svojim časopisom se u svašta petljaju. Ovaj put im na tapetu nije bila znanstvena čestitost ni povezanost mira (u svijetu) i medicine, nego inicijativa za revitalizaciju akademske medicine. Navodno je akademska medicina u krizi jer akademski medicinari trebaju biti liječnici, nastavnici i znanstvenici, a sve troje je teško uspješno obavljati, posebice kad još moraš i dežurati. Kriza uvijek zahtijeva radikalne poteze tipa velikoga broja sastanaka odabranih ljudi na kojima se uz dobra jela i pića odlučuje kako izaći iz krize. Tako je i u ovom kriznom slučaju osnovano međunarodno vijeće mudraca koje su sve odreda činili medicinari iz bogatih akademskih ustanova koji su odlučili kako je najbolje da počnu putovati po svijetu i posjećivati manje bogate ustanove i dijeliti im savjete o revitaliziranju. Marušići su u međunarodnu inicijativu za revitalizaciju akademske medicine provukli ideju da veliki trebaju pomagati malima, to se svidjelo Sveučilištu u Ottavi i Marušići su ih dovukli u Split (na njihov trošak). Nakon svega, Ana Marušić mi je strpljivo objasnila zašto i kako su u Splitu boravili Rosie Goldstein i Peter Tugwell, ugledni liječnici iz Kanade s bezbroj titula i funkcija. Oni su analizirali našu situaciju i predložili niz rješenja za splitsku akademsku krizu, a među rješenjima bio je i Cochrane. I tako se Ana jezgrovitim objašnjavanjem raznih stvari zapravo izvukla iz toga da mi objasni što je zapravo Cochrane, jer, kad mi je ona to sve ostalo opisala, rekla je da nazovem Matka Marušića, koji će mi sad objasniti sve o Cochraneu. Matko mi je rekao da je to nešto fantastično, da dobro zvuči i da je važno za hrvatsstvo, da se radi o nekakvim dokazima

01

02

03

u medicini – i da je najbolje da ja odem u Kanadu i vidim o čemu se radi, on ima neke hrvatske veze koje će se za mene pobrinuti, to je čas posla, on mrzi putovanja, a Ana ionako previše putuje pa mu nema tko raditi sendviče.

Meni se putovati sviđa još više nego biti direktorica pa sam se odmah spakirala i skoknula na mjesec dana do Kanade, gdje su mi Marušići obećali uzbudljiva iskustva u kanadskom Cochrane centru. Ljubazna kolegica Karmela Krleža Jerić iz Ottawe organizirala mi je boravak kod Mamića, hrvatske iseljeničke obitelji. Moji novi roditelji Camillia i Branko Mamić dočekali su me u zračnoj luci zajedno s dr. Tugwellom, koji mi je na dar donio stakleni Inukshuk, strukturu koju su Inuiti koristili u svrhu komunikacije i preživljavanja i koji je danas simbol pravog puta, prijateljstva i nade. Moje kanadsko iskustvo je započelo tako dobro, s Inukshukom i brižnim Mamićima, koji su samo zbog mene uveli u kuću bežični internet, pa sam već nakon par dana javila šefu Sapunaru da ostajem u Kanadi. Šef je otrfrknuo da mu i ne treba takva jeftina radna snaga koju se može kupiti staklenom figuricom i bežičnim pristupom mreži.

U Kanadi sam se odmah počela družiti i s visokom diplomacijom. Upoznala sam hrvatsku ambasadoricu u Kanadi i njezine suradnike koji su me više puta odveli na ručak. No, poslije idiličnoga početka, pokazalo se da bih ja u Kanadi trebala nešto i raditi. Prvi tjedan rad se sastojao od tečaja iz epidemiologije, što je bilo vrlo dobro iskustvo jer je profesor bio iznimno dobar. Odjednom je ta epidemiologija postala vrlo zanimljiva i bilo mi je tako žao kad je radni tjedan završio. Još žalosnije je bilo što je drugi tjedan bio posvećen edukaciji iz biostatistike. To više nije bilo ni zanimljivo ni motivirajuće, jedva sam čekala da završi i suradnicima iz Hrvatske svaki dan sam pisala o statističkim patnjama u Ottawi. Evo izvotka iz jedne od tih poruka koji će zorno prikazati moje muke:

“Dobili smo i knjigu iz biostatistike, krasnu, tvrdi uvez, 400 stranica. Dosad sam u životu proučila mnogo knjiga iz statistike i uvijek zaključila kako bi te knjige mogle biti korisne jedino zimi i to ako se njima zapali vatra da se čovjek malo ugrije. Ali ova ima i par zanimljivih stvari; kažu da je Poissonova distribucija dobila ime po nekom Francuzu koji je navodno izjavio sljedeće: “Life is good for only two things: doing mathematics and teaching it”. A ja - nit’ se bavim matematikom, nit’ je podučavam, a ne kužim baš ni statistiku na tečaju. Zaključak: moj život trenutno nije dobar. (Novakinja je nesretna.) Zna li itko gdje se mogu zaposliti kao profesorica matematike?”

01 Cochrane Colloquium u Freiburgu, Njemačka: Livia Puljak, Alessandro Liberati - direktor Talijanskog Cochrane Centra, Jordi Pardo i Rosanda Mulić

02 Livia Puljak sa svojim kanadskim roditeljima Brankom i Camillijom Mamić u Ottawi, Kanada.

03 U gostima u kanadskom Cochrane centru kod prof. Petera Tugwella i njegovih suradnika.

Marušić mi je na to otpisao da se ne žalim nego da sjednem u prvi red i da sve dobro naučim jer je statistika najvažniji predmet u medicini, da ni slučajno ne podcjenjujem koncept standardne devijacije i da otvorim četvere oči, jer da se sada nosi interval pouzdanosti. Marušić očito nije bio baš upućen u modne trendove jer u brojnim posjećenim kanadskim trgovinama nisam vidjela nijedan interval pouzdanosti, ali sam strpljivo odslušala i tu biostatistiku i profesoricu koja je na sva pitanja odgovarala savjetom da se trebamo bolje skoncentrirati pa ćemo sve razumjeti.

Poslije izobrazbe smještena sam u fini klimatizirani ured kanadskoga Cochrane centra gdje sam sljedeća dva tjedna razgovarala s mnogim važnim ljudima. Svi odreda bili su vrlo zadovoljni svojim poslom i vrlo strastveni prema sustavnim preglednim člancima koje proizvodi Cochrane kolaboracija i koji pomažu zdravstvenim djelatnicima da donesu informirane odluke za svoje pacijente temeljem sažetih rezultata svih randomiziranih kontroliranih studija objavljenih na neku temu. To je zvučalo vrlo razumno i ja sam zaključila da nam u Hrvatskoj definitivno treba dio te organizacije koji će educirati naše zdravstvene djelatnike kako koristiti te članke te kako ih sami napraviti. Otkrila sam onda i da sve države u svijetu imaju svoj referalni Cochrane centar, a hrvatski se nalazi u Italiji. Tako da je sljedeći korak bio kontaktiranje talijanskoga Cochrane centra i suradnja s njima na osnivanju Cochrane ogranka u Splitu.

Iz Kanade sam se vratila na jedvite jade. Moji Mamići odlučili su me usvojiti, već sam se bila udomaćila u kanadskom uredu, našla sam dobro društvo, imala bežični internet i život je nakon privremene statističke depresije opet bio dobar. Vratila sam se jedino zato jer smo se dogovorili da se za par mjeseci opet vratim i odem na neki duži tečaj na kojem će biti zanemarivo malo statistike. Međutim, taj povratak se zbog radnih obveza u tuzemstvu na kraju ipak nije realizirao pa sam se odlučila povezati s tim Talijanima da ipak negdje otputujem. Profesorica Rosanda Mulić i ja smo se stoga zaputile u Milano upoznati ekipu talijanskoga Cochrane centra. Za svaki slučaj, išle smo zajedno, ako nam Talijani uvale kakvi tečaj iz statistike. Kako to profesoricu jako zanima, dogovorile smo se da ona ide na tečaj, a ja u provjeru najnovijih modela cipela u Milanu.

Srećom nije bilo tečaja iz statistike, pa su mi se ti Talijani odmah svidjeli i uspjeli smo dogovoriti konkretne korake za osnivanje budućega hrvatskog ogranka talijanskoga Cochrane centra. Rosanda i ja smo se vratile pune planova i ideja. Dekan Stipan Janković je odmah podržao sve te planove i ideje te je sa Sveučilištem u Ottawi potpisao sporazum o suradnji. Ottawu je posjetio zajedno s rektorom Ivanom Pavićem i obojica su se, kako je Marušić i predvidio, zaljubila u Cochrane ideju, iako je rektor ekonomist, a ekonomisti inače izbjegavaju dokaze, napose one združene.

Za ideju se zagrijao i profesor Igor Rudan, voditelj Hrvatskoga centra za globalno zdravlje, koji obožava nove ideje. Tako je u Centru osnovan Odjel za Cochrane kolaboraciju i zaposlena je kolegica Dalibora Rako. Daliborino zapošljavanje bio je prijelomni trenutak za osnivanje hrvatskoga Cochrane ogranka, jer je vrlo vrijedna i puno mi je pomogla u pripremi brojnih dokumenata i poslovnih planova koje su naši partneri u Milanu očekivali od nas. U prosincu 2008. osnovan je službeno HOTCC, a ja sam službeno postala direktoricom. Na žalost, nemam službeni stan, službenog vozača, službeni mobitel, službeni automobil, službenu karticu za garderobu i ostale krasne službene stvari koje prate direktorsku poziciju. Ja sam vam potpuno bezvezna direktorica. Doduše, optimistična sam pa se nadam da će mi planetarni uspjeh hrvatskoga ogranka Cochrane kolaboracije uskoro omogućiti realizaciju svih tih direktorskih povlastica. Samo se nadam da u mojoj direktorskoj karijeri neće biti puno statistike.

FOTO ŽULJ

Na Medicinskom fakultetu u Splitu vatrogasni su aparati usavršeni do krajnje mjere. Umjesto boce s kojekakvim protupožarnim materijalima, u našim se crvenim kutijama nalazi nevidljiva dehidrirana voda (ndH₂O). U slučaju opasnosti samo treba razbiti staklo, a čudotvorna ndH₂O će učiniti svoje.

Snijeg riješio fakultetske parkirališne probleme

Leo Roglič

01 Medicinski fakultet u Splitu zameten snijegom.

Dana 18. veljače 2009. probudili smo se kao i svako jutro, ni ne sluteći da će taj dan biti poseban. Pogledali smo kroz prozore i sve što se okom može vidjeti, bilo je bijele boje. Dok smo mi spavali, Split je postao bijel grad okovan snijegom i ledom. Krenuli smo prema našem Medicinskom fakultetu, neki u svojim limenim ljubimcima, a neki pješice, polako cupkajući. Vožnja i šetnja u ovakvim uvjetima priuštila nam je mnoge zimske radosti, od kojih je najzanimljivije bilo klizanje na ledu. Kad smo se nekako doklizali do Fakulteta, dočekalo nas je ugodno iznenađenje - prazan parking! Nismo se mogli odlučiti na koje parkirno mjesto smjestiti svoje ljubimce. Ovaj poseban snježni dan izazvao je mnoge zastoje u prometu i velike probleme svima nama nenaviklim na kretanje po zaleđenim ulicama, ali je riješio problem parkiranja naših limenih ljubimaca, barem na jedan dan.

02 Rješenje za parkirališne probleme u Splitu: dovoljno je samo malo snijega

Susret voditelja znanstvenih projekata u Omišu

Lana Bošnjak, dipl.ing.

Prof.dr.sc. Ivica Grković

Prvi Odmak/Retreat za voditelje projekata Medicinskoga fakulteta u Splitu organiziran je 14. listopada 2008. godine u hotelu Villa Dvor u Omišu, s prekrasnim pogledom na suncem obasjano ušće Cetine.

Odmak je otvorio prodekan za znanost i poslijediplomsku nastavu prof. dr. sc. Ivica Grković. Pozdravivši prisutne, predložio je da u uvodnom dijelu susreta svi prisutni voditelji predstave svoje projekte kratkim prezentacijama te ukratko prikažu najvažnija dostignuća, ali i probleme s kojima se u svakodnevnom radu suočavaju.

Neposredno nakon inventure projekata, prof. dr. sc. Željko Dujčić je opisao ukratko aktivnosti Nacionalne zaklade za znanost, visoko obrazovanje i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske (NZZ) koja je dosad dodijelila više od 130 projekata te potiče međunarodnu suradnju, a kao jedan od najvećih problema naveo je činjenicu da u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa ne postoji organiziran i kvalitetan sustav praćenja projekata. Prijedlog Nacionalnoga vijeća za znanost je da znanstvenici budu ograničeno financirani, tj. da svi dobivaju bazični iznos ili tzv. glavarine, a ostatak bi se dodjeljivao temeljem kompetitivne znanstvene izvrsnosti. Ideja je da se novci i oprema dodjeljuju najboljima, samo vrhunskim projektima uz stvaranje koordiniranih struktura kontrolnih mehanizama, posebice za vrednovanje i recenziju projekata.

Potom je prof. dr. sc. Igor Rudan održao prezentaciju Iskustva s međunarodnim multicentričnim projektima u kojoj je naglasio važnost prepoznavanja svih komparativnih prednosti koje imamo uz prepoznavanje najboljih ideja. Naglasio je da bi trebalo namaknuti najveća moguća sredstva na način da se znanstvenici okupe oko jednog do triju velikih zajedničkih projekata te da se umreže i intenzivno surađuju s inozemstvom.

Modalitete znanstvene suradnje s Europskom zajednicom i Amerikom predstavila je dr. sc. Danica Ramljak, osnivačica i direktorica tvrtke Medora d.o.o. – europskoga predstavništva tvrtke Medora Global Consultants, LLC iz McLeana, Virginia, SAD. Medora d.o.o. pruža usluge u pisanju znanstvenih projekata financiranih od Europske unije, medicinskoga instituta National Institutes of Health (NIH) te privatnih fondacija. Dr. Ramljak je komentirala da je suradnja u Hrvatskoj minimalna što je zorno prikazano

01 Sudionici prvog odmaka voditelja projekata Medicinskog fakulteta u Splitu na predivnoj terasi u Omišu.

01

“Dva u jedan” Croatian Medical Journala u Splitu

Dario Sambunjak, dr. med.

Nekada je to narod znao izraziti jednostavnim riječima: “ubiti dvije muhe jednim udarcem”.

Danas ta metafora možda nije dovoljno sofisticirana, zvuči čak pomalo i primitivno (ta, kakvo ubijanje muha, molim vas!), no i dalje u sebi sadrži popularno načelo. Modernim rječnikom reklo bi se – načelo efikasnosti (engl. efficiency), koje se mjeri odnosom rezultata (učinaka) i ulaganja ili utrošaka.

Vođeno upravo tim načelom, uredništvo Croatian Medical Journala (CMJ) pod sloganom “dva u jedan” u Splitu je od 5. do 8. veljače organiziralo dva događanja – tečaj trajne medicinske izobrazbe i okupljanje uredništva pod radnim naslovom Ritrit (a što je to Ritrit, u interpretaciji CMJ-a, nije ni jednostavno ni jednoznačno, pa ćemo o tome detaljnije u nastavku ovog članka). Budući da je za uspješnu provedbu tih događanja bilo potrebno dovući neke ljude iz Zagreba u Split, slogan “dva u jedan” poslužio je i kao marketinški trik. Ako je i bilo onih kojima se nije dalo prevaljivati toliki put “samo” zbog jednoga tečaja, malo tko je mogao odoljeti primamljivom i pomalo tajanstvenom Ritritu.

Tečaj trajne medicinske izobrazbe “Planiranje i pisanje znanstvenog rada” održan je tako jubilarni, 20. put. Pohađalo ga je devetnaest polaznika, blistavih mladih ljudi željnih novih znanja i vještina s kojima je bio pravi užitek raditi. Je li i njima bio toliki užitek, teško je reći, ali sudeći po povratnim informacijama koje smo dobili na kraju tečaja, doista postoji interes i potreba za takvom vrstom izobrazbe. Između redaka dalo se iščitati da bi polaznici htjeli naučiti više o statistici, ali – budimo iskreni – tko od nas ne bi htio naučiti više o statistici? Ipak, poznavatelji kažu da u dva

time što trenutno postoje samo tri NIH projekta u Hrvatskoj. Cilj Medore d.o.o. je promovirati suradnju akademskih zajednica i industrije te pružiti pomoć pri uspostavi strateških partnerstava.

Nakon prezentacija uslijedila je živa rasprava u koju su se svi rado uključili svojim komentarima i konstruktivnim prijedlozima. Definirana su tri najveća problema s kojima se znanstvenici suočavaju u svom svakodnevnom radu, ali su i ponuđena moguća rješenja, koja bi učinak tih problema, ako ne potpuno, onda barem djelomično umanjila:

- problem znanstvenih novaka: i u pretklinici i u klinici je teško doći do kvalitetnih novaka, možda bi trebalo pronaći način za poboljšanje materijalnoga statusa novaka i na taj način učiniti znanstvenu karijeru atraktivnijom. Predloženo je da bi novaci s punim radnim vremenom trebali imati obvezu duljeg boravka u inozemstvu tijekom svog rada na projektu

- nedostatak vremena: previsoke norme za nastavu te problemi s kojima se susreću kliničari koji se žele baviti znanostima. Razmatrana je mogućnost da kliničari mogu birati hoće li nakon izbora u znanstveno-nastavno zvanje prestatu dežurati jer bi možda to bio dodatni stimulans za rad u znanosti - financijska održivost fakulteta: moguće rješenje financijskih izazova je pružanje specijalističkih i stručnih usluga, profitabilna poliklinika u novoj zgradi kao i mogućnost osnivanja studija na engleskom jeziku koji bi predstavljao trajni izvor prihoda.

Također je prepoznata važnost izrade dokumentacije potrebne za međunarodnu suradnju te reguliranje intelektualnog vlasništva, a jedan od najvažnijih zaključaka je da se treba nastaviti trend dovodenja mladih ljudi koji su se već isprofilirali u uspješne znanstvenike.

Obilje konstruktivnih prijedloga i inicijativa uz ugodno druženje van našega svakodnevnoga profesionalnog okruženja postigli su temeljni cilj ideje odmaka. Ovo je bio naš prvi, ali sigurno ne i posljednji ovakav znanstveni susret. Nakon ljeta ponovno ćemo se konstruktivno “odmaknuti”.

02

dana tečaja nije moguće “naučiti” statistiku, a za više od toga malo tko ima vremena i energije...

Iako se čini da je riječ “ritrit” nastala sljepljivanjem dviju istih riječi (koje, prepoznat će neki, u nekim hrvatskim krajevima označavaju izvjesni dio ljudskoga tijela), njezina je etimologija zapravo sasvim drugačija. Nastala je najjednostavnijom transkripcijom engleske riječi retreat, koja ima nekoliko značenja. Primjerice, retreat je prisilno ili strateško povlačenje vojske ili vojne jedinice pred (obično nadmoćnijim) neprijateljem. Iako možda negdje i postoje neki koji priželjkuju da se CMJ nađe u takvoj vrsti retreata, to ni u kom slučaju nije bilo službeno deklarirano značenje CMJ-ova Ritrita u Splitu. U nevojnim krugovima, engleska riječ retreat označava čin povlačenja od izvanjskog svijeta u privatnost ili osamu, najčešće radi odmora, kontemplacije ili tihe molitve. CMJ-ovo okupljanje u Splitu možda je zamišljeno s takvim značenjem, no ipak je bilo mnogo više nalik radnom sastanku nego li duhovnoj obnovi. Tijekom Ritrita sadašnji članovi uredništva upoznavali su se s novim članovima, pridruženim članovima, potencijalnim i budućim članovima – srećom, nitko se nije sjetio naplaćivati članarinu. Razgovaralo se o poslovnim i privatnim temama, a teme razgovora izmjenjivale su se gotovo jednako brzo kao i mjesta razgovora: od dekanata u prizemlju, Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju na četvrtom katu Medicinskog fakulteta i Franjevačkog klerikata do kafića „K dekanu“, konobe Fife i kavane Luxor – svugdje su se mogli vidjeti CMJ-ovci u svojoj glavnoj aktivnosti – pričanju. Ako je netko pomišljao da će CMJ-ov Ritrit biti povezan sa zavjetom šutnje, taj se grdno prevario. Jer, malo tko u CMJ-u može “ostati bez teksta” – šutnja jednostavno nije u prirodi tog časopisa.

03

04

01 - 02 - 03 - 04 - 05

Fotografije s CMJ Ritrita i tečaja u Splitu

05

ANA MARUŠIĆ:

“Uživam u radu za javno dobro”

Razgovarala: dr. sc. Livia Puljak

01 Ana Marušić uživa u svom splitskom uredu.

Kako je raditi na splitskom u odnosu na zagrebački Medicinski fakultet?

Moram priznati da mi je ugodnije i bolje, posebice što se tiče predmeta anatomija, koji ovdje predajem. Užitek je raditi s kolegama koji su tako dobro organizirali nastavu, koji iznimno ozbiljno shvaćaju svoj nastavnički posao i koji su stavili studenta u središte predmeta. Lijepo je raditi kad je fakultet manji i kad se mogu upoznati svi studenti; na taj se način stvarno može posvetiti pozornost svakom detalju nastave i potrebama studenata.

Imate pogled na more s prozora u novom uredu u Splitu. Kakav ste pogled imali u zagrebačkom uredu?

Moj je ured u Zagrebu bio na tavanu, tako da kroz prozor nisam mogla gledati sjedeći za uredskim stolom, a pogled je bio na krov Hrvatskog instituta za mozak. U Splitu gledam na maslinik ispred Klinike za zarazne bolesti, a pogled kroz prozor bacim češće jer me zanima kako napreduje izgradnja novih fakultetskih zgrada. Posebice mi je zanimljivo jezero na gradilištu pa se pitam je li to izvorska voda, je li pitka i bi li Fakultet možda mogao stvoriti svoju vodu – Aqua facultatis medicae spatensis?

Čini li Vam se da Vaši kolege na Medicinskom fakultetu u Splitu premalo rade?

Ovaj razgovor odvija se u subotu, na fakultetu se usporedno odvijaju četiri tečaja trajne medicinske izobrazbe, a na mom zavodu susrela sam još jednog kolegu. Mislim da je to najbolji odgovor na Vaše pitanje. A da se može još više, i to je istina. Medicina i znanost nisu posao koji se radi od 8 do 4, nego životni odabir i rad ne prestaje kad se ode iz ureda.

Kojim se znanstvenim projektima trenutno bavite?

Raznim! I u svima uživam. S kolegama iz Zagreba radim na istraživanju molekularnih interakcija koštanoga i imunološkog sustava u zdravlju i bolesti. U časopisu Croatian Medical Journal (CMJ) radimo na nekoliko istraživanja koja su vezana uz izdavanje časopisa, autorstvo te edukacijske procese. A svake dvije godine održavamo tečaj Anatomy and Embryology of the Mouse, koji financira Europska organizacija za molekularnu biologiju - EMBO.

Jeste li već uključili splitske studente u svoja istraživanja?

Studente dodiplomske nastave još ne, ali ako se tu računaju budući i sadašnji studenti doktorskih studija, onda već jako dobro radimo i nadam se dobrim rezultatima. Pozivam sve one koje zanima znanstveni rad da se jave za savjet i pomoć. Studenti četvrte godine mogu izabrati tri izborna predmeta koji im mogu pomoći u odluci o znanstvenom istraživanju: Medicina utemeljena na dokazima, Planiranje i provedba znanstvenoistraživačkog rada i Obradba istraživačkih podataka i pisanje znanstvenog izvješća.

Što se događa u Croatian Medical Journalu? Ima li kakvih novotarija?

U CMJ-u uvijek ima novih stvari i događanja jer pratimo zbiivanja i razvoj znanstvenoga izdavaštva u svijetu. Najvažnija novost jest da smo, nakon petnaest godina izlaženja, odlučili promijeniti izgled, kako je primjereno zreloom adolescentu. Nekima će se svidjeti, neki će ga mrziti, ali se nadamo da nitko neće ostati ravnodušan, nego da će nam poslati svoje mišljenje i prijedlog za nove naslovnice.

U prosincu ste postali predsjednica Upravnog odbora Hrvatskog centra za globalno zdravlje (HCGZ). Kakve Vam dužnosti to nosi i jeste li zadovoljni razvojem HCGZ-a?

Rad HCGZ-a najbolje se vidi u njegovim rezultatima pa zadovoljstvu nema kraja. Imamo hrvatski ogranak organizacije Cochrane, razvijamo hrvatski registar kliničkih pokusa, projekt 10 001 Dalmatinac izvrsno napreduje i prvi su rezultati već objavljeni u CMJ-u, spremamo Ljetnu školu znanstvene komunikacije u srpnju, dolaze nam dvije studentice iz Centra za globalno zdravlje sa Sveučilišta Duke u Americi na ljetnu praksu... Mislim da to dovoljno govori o rastu i razvoju HCGZa – svatko s dobrim prijedlogom i projektom može nam se pridružiti.

Predsjednica ste Povjerenstva za izdavačku djelatnost pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. Čime se bavite u okviru tog povjerenstva?

Povjerenstvo procjenjuje prijedloge za financiranje časopisa, znanstvenih knjiga i udžbenika i daje svoje prijedloge Ministarstvu. No, mislim da je naša funkcija proteklih godina bila više usmjerena na podizanje kvalitete uredničkog rada. Ministarstvo je prihvatilo naš prijedlog za zapošljavanje mladih urednika – znanstvenih novaka u kvalitetnim časopisima te je dosad trinaest mladih ljudi našlo svoje mjesto u uredničkom svijetu. Posebice ističem i stvaranje uputa za dobru uredničku praksu i etičkog postupnika za urednike na hrvatskom jeziku, koji su javno dostupni na mrežnoj stranici Ministarstva:

<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2142>. Vjerujem da je naš rad s urednicima pridonio barem malim dijelom velikom povećanju vidljivosti hrvatskih časopisa u svjetskoj znanstvenoj zajednici uključenjem više od 30 hrvatskih časopisa u prestižnu bibliografsku bazu podataka Web of Science.

Istekao vam je mandat predsjednice svjetskog Savjeta znanstvenih urednika, Council of Science Editors. Što ste postigli tijekom mandata?

Zadovoljna sam što sam postigla da se naša udruga maksimalno otvori prema globalnoj uredničkoj zajednici, a ne samo prema najrazvijenijim zemljama i časopisima. Najvažnijim postignućem moga mandata držim uvođenje istraživanja kao važnog dijela uredničkog posla. Godišnji sastanak Savjeta, koji okuplja oko 400 urednika, za moga je mandata prvi put imao strukturirani znanstveni dio, koji je predstavio istraživanja u znanstvenom izdavaštvu.

Planirate li uskoro postati predsjednica još nečega?

Kao što su kolege iz inozemstva dosad prepoznale uspjehe urednika CMJ-a i pozvali me na vodeća mjesta međunarodnih organizacija, tako i ubuduće nema plana, nego moja volja, spremnost i uživanje u radu za javno dobro.

Kako se zabavljate? Idete li u kino ili na kavice s prijateljicama? Volite li kupovati?

Zabavljam se čitanjem i ne mogu na večer bez knjige prije spavanja. U kino rijetko idem, najčešće idem s djecom u kazalište kad je dobra predstava. Vrijeme, a i putovanja na relaciji Split - Zagreb nisu ove godine mojoj kćeri Mariji Franki i meni dali prilike za klizanje, koje je naša zajednička ljubav. Kako puno putujem, nemam baš vremena za kavice s prijateljicama, ali zato susrećem jako puno kolega i uz kavu s njima dogovaram suradnju za naš fakultet. Što se tiče kupovanja, kupujem za sebe kad stignem i kad mi se nešto jako sviđa, a kupujem i za druge jer su mene u obitelji zadužili za kupovinu svega, od kruha do ormara.

Kad ćete pustiti kosu da naraste?

Neki se ošišaju kad promijene posao, a ja sam za Split malo pustila kosu. Ovo mi je najduža kosa od 1990., kad sam bila postdoktorska studentica u Americi i nisam od posla stigla redovito skraćivati kosu.

Što biste čarobnim štapićem promijenili na sebi?

Jedino kratkovidnost, jer će mi uskoro trebati više naočala.

Koji Vam je političar najzgodniji?

Meni je najzgodnije kad je netko pametan i kad dobro piše, pa bih za odluku i odgovor na Vaše pitanje molila političare da mi pošalju strukturirani sažetak od 250 riječi na engleskom jeziku o glavnim mjerama ishoda njihove političke platforme.

Što želite postići u sljedećih pet godina?

Ono što mi je oduvijek cilj: uživati u istraživanju i učenju. Meni je najdraže pitanje "Zašto", pa se nadam da ću na neka od njih dobiti odgovor u sljedećih pet godina.

Posve naš Matko Marušić

Razgovarala: dr. sc. Livia Puljak

01 Matko Marušić ponosno provjerava širenje Medicinskog fakulteta u Splitu.

Vratili ste se u Split i opet živite s majkom. Tetoši li Vas majka i je li život lijep?

Živim kao dječak u osmom osnovne: mama mi pere i kuha, zdvaja nad mojim zdravljem i budućnosti, a ja dobro učim i čeznem za jednom osmašicom - mojom kćeri u Zagrebu.

Nedostaje li vam Zagreb?

Utoliko što u njemu još uvijek prebivaju moja supruga i djeca.

Što sad radite u Splitu? Kakvim aktivnostima ispunjavate radni dan?

Primjerenima mojoj dobi, iskustvu, znanju i glavnoj sklonosti: savjetujem ljude i pomažem im u rješavanju profesionalnih problema, najčešće ustroja istraživanja i publiciranja znanstvenih članaka. Okupljam ih na suradnju, spajam, približavam. Širim i produbljujem međunarodnu suradnju i ugled Fakulteta. Pazim na kadrovsku politiku, a u tome sam iskusan i učen.

Postali ste predsjednik Odbora za kvalitetu Medicinskog fakulteta u Splitu. Imate li već određene spoznaje o tome što fakultetu nedostaje da bude još bolji?

Fakultet je na pravom putu i u jako dobrom stanju. Treba dodatno profesionalizirati rukovođenje na svakoj razini, pojednostaviti organizaciju, povećati javnost rada i podataka i usustaviti te barem utrostručiti međunarodnu suradnju. Najvažnije je staviti studente u središte svih zbivanja i s njima što više prijateljski i kolegijalno raditi.

PROFESOR MATKO MARUŠIĆ NEIZOSTAVAN JE DIO MEDICINSKOG FAKULTETA U SPLITU JOŠ OD 1979., KADA JE ORGANIZIRAN PRVI RAZREDBENI ISPIT ZA STUDENTE MEDICINE U SPLITU. IZ GODINE U GODINU NADAHNUTO PREDAJE STUDENTIMA MEDICINE I TRUDI SE USADITI IM LJUBAV PREMA UČENJU, ZNANOSTI, POŠTENJU I IZVRŠNOSTI. U NAJTEŽIM VREMENIMA, OD 1990.-1994., BIO JE PRODEKAN ZA PODRUČNI STUDIJ MEDICINE U SPLITU. I SAD JE NAPOKON POSVE NAŠ, JER JE POČETKOM OVE AKADEMSKE GODINE POSTAO ZAPOSLENIK MEDICINSKOG FAKULTETA U SPLITU S PUNIM RADNIM VREMENOM.

Medicinski fakultet u Splitu odlično napreduje. Raste broj katova, zgrada, radova, ljudi. Jeste li ponosni na sve to?

Ja sam došao s dna društva i kad mi je obrazovanje pomoglo shvatiti stvarne odnose među ljudima, promicanje splitske medicine došlo je u žarište svih mojih snova, nastojanja i truda. Razumijem svaki detalj i nijansu napretka Fakulteta i radujem im se. To je ostvarenje mojega tridesetogodišnjeg sna i rada. Lijepo je živjeti lijep san na javi.

Upravni sud je poništio stegovne mjere koje vam je lani izreklo Povjerenstvo za stegovni postupak Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Koliki je značaj te odluke?

Neslućeno velik, ali ne toliko za mene, koliko za hrvatsku demokraciju i protukorupcijske napore. Presuda toga visokog suda izričito ističe pravo slobode govora, uključivši i onaj osebujan i kritički, legalizira slobodu komunikacije među znanstvenicima, odlučno osuđuje zloporabu psihijatrije i jasno određuje da je upravni sustav Republike Hrvatske nadležan i za upravne postupke na sveučilištima. Svime time ona omogućuje otvorenu i zakonski zaštićenu borbu protiv akademske korupcije. Moguće je da će ta presuda označiti otvaranje procesa koji će spriječiti nepodnošljivo i neprihvatljivo, pogubno i tragično truljenje krhke hrvatske akademske zajednice.

Ima li na Medicinskom fakultetu u Splitu akademskih klanova i korupcije?

Ja sam tu tek koji mjesec i na to biste pitanje prije trebali odgovoriti Vi nego ja. Zasad nisam opazio nikakve uznemirujuće znakove.

Zabranjeno je pušenje u zgradi Fakulteta i oko nje. Uskoro će zabrana i u ugostiteljske objekte. Kako pušač Marušić preživljava sve te zabrane?

Na zabrane sam navikao i znam se prilagoditi: živio sam u komunizmu i oženjen sam. Uostalom, zabrane imaju neke svrhe i nose neke koristi.

Nedavno ste operirali ingvinalnu herniju u Kliničkom bolničkom centru Split, a u Vašem kirurškom timu bili su ljudi kojima ste kao urednik Croatian Medical Journala odbili ukupno šest radova. Je li se to odrazilo na vašu zdravstvenu skrb? Nisu vam usput izvadili i bubreg, pola crijeva, gušteraču?

Predivni su! Hvala Vam što ste to spomenuli. Ne samo da sam dobio vrhunsku skrb nego sam dobio i predivno prijateljstvo i – fantastičnu splitsku zafrkanciju na temu koju spominjete.

Bavite li se kakvim tjelesnim aktivnostima? Hodate li na posao?

Je, hodam na posao, što mi se sviđa, pa to dopunjavam hodanjem s posla u kafiće i natrag; u odličnoj sam kondiciji.

Jeste li pratili Svjetsko rukometno prvenstvo?

Jesam, obožavam rukomet. U Splitu sam bio rukometni vratar, razmjerno ugledan u srednjoškolskim krugovima – dok se Vi još niste bili ni rodili. Možete misliti kakav je to rukomet bio kad su vratari pokušavali uhvatiti loptu pucanu iz sedmerca!

Koji Vam je političar najzgodniji?

Na žalost, mrtav je: gospodin prvi hrvatski predsjednik, dr. Franjo Tuđman.

Hoće li Vaš brat Joško Marušić dobiti Oscara za prvi hrvatski dugometražni crtani film?

Ne znam, ali znam da će film biti vrlo dobar i vrlo važan za hrvatsku kulturu, politiku, povijest i međunarodni ugled. Radi se o bitci kod Sinja 1715. i Gospi Sinjskoj, a hrvatska povijest, vjera, kultura i ono malo zaslužene slave sustavno su zatirani u zemlji i svijetu. Joško je inteligentno i hrabro odabrao temu, ponosim se njime. Iznimno je nadaren, a veliki je stručnjak za povijest, politiku i literaturu. Za njega je upravo to najprimjerenije područje djelovanja.

Koliki Vam je bio prosjek na kraju studija medicine?

Bio je 4,8, na što sam jako ponosan. Malo su mi se objesile latice kad sam oženio Anu, koja ima 5,0, pa me naša djeca gledaju sumnjičavo i s dozom sažaljenja.

Profesor ste dugo vremena. Vidite li promjene studenata medicine nekad i sad?

Ne. Studenti medicine bili su i ostali elitna skupina mladeži s kojom je privilegija raditi i surađivati. Taj je posao toliko ugodan i častan da ja u šali kažem kako bi mi trebalo smanjiti plaću, toliko ga cijenim i u njemu uživam.

Jeste li u kontaktu sa svojim studentima koje ste poslali u inozemstvo i koji se nisu vratili?

Jesam. Iako su mi dali riječ da će se vratiti, iako sam se na njih ljutio, poslije mnogo godina shvatio sam da svatko može pogriješiti. A pogriješili su, svi. I shvatio sam da oni i odande mogu biti ovdje korisni. I jesu.

Hoćete li ikada otići u mirovinu?

Moj se život time neće promijeniti: i sada dobivam sto kuna džeparca tjedno, što mi je dosta, a moj je posao toliko lijep i koristan da ću ga raditi dok sam živ. To je velika privilegija, postignuće i sreća. Vi mlađi – promislite o toj poruci, jer uskoro, iznenađujuće uskoro, doći će i vaše vrijeme svođenja računa. A u tomu se računu minusi ne mogu izbrisati ili popuniti posudbom ili kreditom. Život je prirodna pojava, koja se povinuje prirodnim zakonima; to znači da ne možeš dobiti više nego što uložiš.

DOLAZAK U SPLIT JE OSTVARENJE SNA

Razgovarala: Nataša Musap

Na slici: Dolores Biočina-Lukenda u svojoj splitskoj ordinaciji.

MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU 2007. GODINE DOBIO JE DOPUSNICU ZA IZVOĐENJE INTEGRIRANOGA PREDDIPLOMSKOGA I DIPLOMSKOGA SVEUČILIŠNOG STUDIJA STOMATOLOGIJE, A PRVA GENERACIJA STUDENATA SADA POHAĐA ČETVRTI SEMESTAR. O STUDIJU STOMATOLOGIJE RAZGOVARALI SMO S NJEGOVOM PRODEKANICOM DOC. DR. SC. DOLORES BIOČINA LUKENDA.

Možete li nam se ukratko predstaviti?

Nakon završene srednje škole u Dubrovniku upisala sam Stomatološki fakultet u Zagrebu. Jedina sam iz svoje generacije koja je upisala taj fakultet u Zagrebu budući da su u to vrijeme studenti dubrovačkoga kraja, najvjerojatnije zbog blizine, uglavnom upisivali fakultete biomedicinskoga područja u Sarajevu.

Tijekom studija dva puta sam nagrađivana nagradom rektora za najbolje studentske radove. Nakon završenoga studija staž sam odradila u Stomatološkoj poliklinici Zagreb, a potom tri godine radila na zamjenama u polivalentnoj stomatološkoj zaštiti kao primarni stomatolog. Na poslijediplomskom studiju iz Kliničke imunologije na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, koji sam upisala 1994., bila sam jedini stomatolog. Godine 1995. zaposlila sam se na Stomatološkom fakultetu u Zagrebu kao znanstvena novakinja, a 1997. započela specijalizaciju iz Oralne patologije na Stomatološkoj klinici Kliničkoga bolničkog centra (KBC) Zagreb. Nakon magisterija 2000. položila sam specijalistički ispit iz Oralne patologije kao prvi oralni patolog u Hrvata.

Doktorat iz područja molekularne onkologije obranila sam pet godina nakon toga. Poslije sam radila kao docentica, mentorica doktorata i magisterija, mentorica za specijalizacije i članica ispitne komisije za specijalističke ispite pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi. Također sam i stalni sudski vještak iz područja oralne patologije pri Županijskom sudu u Zagrebu.

Nakon ovakvoga impozantnog životopisa moram Vas upitati zašto ste se odlučili doći raditi u Split?

Veoma sam emotivna i u vrijeme mojega odlaska na studij u Zagreb obitelj mi je, kao i sada, bila važna u svakom pogledu, a osobito kao podrška u ostvarenjima zacrtanih ciljeva. Sama pomisao da moram otići iz rodnog mi grada u meni je izgrađivala jednu vrst čežnje ili bolje reći želje o mogućnosti studija Stomatologije u ovim našim južnim krajevima. Uostalom i rekla sam Vam da sam bila jedina Dubrovkinja u mojoj generaciji studenata u Zagrebu, a u istoj generaciji bilo je jedanaest Zadrana. Mislim da to puno govori. A kada su me upitali jesam li voljna pomoći u izgradnji i osnivanju jednoga takvog studija, bilo je to i konačno ostvarenje mojega dječjeg sna. Jer smatram da sam svim onim što sam

postigla, kao i znanjem i stručnošću, sposobna pomoći u realizaciji nečega tako velikog, a konačno smatram to i svojom dužnosti jer da nije ovog kraja takav kakav je, ne bih ni ja bila to što sad jesam.

Vaša cijela obitelj došla je s Vama u Split. Kako balansirate privatne i poslovne obveze?

Prošle godine 1. rujna svečano smo napustili Zagreb i došli u Split. Ali ne bih baš rekla kao cijela obitelj, budući da moja najstarija kći Anamaria studira u Americi, kao studentica druge godine ekonomije i za sad je u naš novi splitski život aktivno uključena isključivo putem Skypea. Sin Marino pohađa sedmi razred osnovne škole Pojišan. Izvrstan je učenik i sportaš - nositelj je državne medalje u judu, a najmlađa kći, trogodišnja Lucia, koja obožava crtanje, savršeno se snalazi u Dječjem vrtiću Murtolica govoreći nekom mješavinom zagrebačkoga i splitskog dijalekta. Suprug, invazivni kardiolog koji je 2003. prvi u Hrvatskoj uveo metodu transradijalne koronarografije, zaposlio se u KBC-u Split. Nije Dalmatinac, ali zahvaljujući meni, primoran je snalaziti se u ovim dalmatinskim vodama, što i nije neki problem budući da 23 godine našega zajedničkog života i nije malo. A što se tiče balansa privatnog i poslovnog, po meni jedno ne isključuje drugo, dapače, jedno je svrha onoga drugog i obrnuto. Moj osnovni moto kao majke i kao supruge, ne samo kao prodekanice, docentice i specijalistice je Radim da bih živjela, a moja je sreća da radim baš ono što najviše volim. Inače unazad zadnjih dvadeset i dvije godine u mom životu isprepleću se i privatne i poslovne obveze, tako da naprosto ne mogu raditi jedno bez onoga drugog, jer jedno je inspiracija onom drugom.

Kako i gdje će se provoditi nastava iz kliničkih stomatoloških predmeta u Splitu?

Nastava kliničkih stomatoloških predmeta provodit će se u sadašnjoj Stomatološkoj poliklinici Split, koja je u fazi renoviranja i dogradnje kako bi se udovoljilo visokim kriterijima provedbe kliničke stomatološke nastave. Do rujna 2009. godine trebao bi biti u potpunosti obnovljen sadašnji aneks zgrade. Što znači da će biti kompletno uređena stomatološka pretklinika s kompletno nabavljenom potrebnom opremom, prije svega opremljena s novih 20 fantoma. Na taj način omogućit će se nesmetana provedba pretkliničke nastave za predmete Karijesologija, Mobilna protetika i Fiksna protetika. Na taj način bit će zadovoljena potrebna tehnička opremljenost pretkliničkog prostora za provedbu navedenih predmeta. Sljedeća faza rekonstrukcije i obnove navedene zgrade uključit će potpunu rekonstrukciju postojećih kliničkih odjela i tehnike te nadogradnju sasvim novoga četvrtog kata. Na taj način uz proširene i obnovljene postojeće odjele Dječje i preventivne stomatologije, Endodoncije s restorativnom stomatologijom, Obiteljske

stomatologije, Oralne kirurgije, Oralne medicine i patologije, Ortodoncije, Parodontologije i Stomatološke protetike, uredit će se i dvije sasvim nove seminarske dvorane, jedna velika multimedijska predavaonica, knjižnica, čitava pretklinika, kao i kompletni upravni trakt studija Stomatologije, odnosno buduće Stomatološke klinike Medicinskoga fakulteta u Splitu. Tijek obnove i rekonstrukcije postojeće zgrade slijedi potrebe nastavne pokrivenosti čime bi se studentima omogućila neometana provedba kliničke stomatološke nastave zadovoljavajući visoku razinu tehničke opremljenosti.

Kako studij Stomatologije u Splitu stoji s nastavnim kadrom?

Pretklinički, bazični i opće medicinski predmeti u potpunosti su pokriveni nastavnim kadrom što uključuje asistente i nastavnike u znanstveno-nastavnim zvanjima.

U tijeku je provedba osposobljavanja vlastitih kadrova kako u stručnom tako i u znanstvenom području, jer isključivo paralelnim stručnim i znanstvenim usavršavanjem vlastitih kadrova moguće je kroz najkraći period od 4 do 5 godina dobiti nastavnike koji udovoljavaju znanstveno-nastavnim kriterijima pojedinih specijalističkih struka. Od strane Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi odobreno je dvanaest specijalizacija za potrebe ovog studija. Za šest specijalizacija proveden je natječaj te odabrano šest najboljih kandidata i to tri za Endodonciju i restorativnu stomatologiju, jedan za Stomatološku protetiku, jedan za Oralnu kirurgiju i jedan za Ortodonciju. Do kraja lipnja 2009. provest će se natječaj i odbrati kandidati za još šest specijalizacija. Svi odabrani specijalizanti obvezni su upisati doktorski studij i u što kraćem roku steći stupanj doktora znanosti. Završetkom specijalističkoga usavršavanja i doktorskoga studija s obranjenom doktorskom disertacijom uz aktivan znanstveni rad dobit ćemo specijaliste koji će moći steći uvjete za izbor u znanstvena zvanja, a daljnjim uključivanjem u nastavu i u znanstveno-nastavna zvanja. Također je u tijeku i pokretanje postupka izbora u znanstveno-nastavna i suradnička zvanja u pojedinim stomatološkim specijalističkim granama. Na taj način provela bi se strategija osiguravanja vlastitih znanstveno-nastavnih kadrova u najkraćem mogućem roku te vrlo brzo stekli uvjeti kojima bi sadašnja Stomatološka klinika Split postala Stomatološka klinika Medicinskoga fakulteta u Splitu. Međutim, kako bi se izbjegao mogući procijep u tijeku stjecanja znanstveno-nastavnih zvanja i osposobljavanja vlastitih nastavnih kadrova u nastavni program, uključeno je i nekoliko gostujućih nastavnika i profesora iz inozemstva. U dijelu nastave koja nije pokrivena odgovarajućim nastavnim kadrovima planirana je suradnja s Medicinskim fakultetom u Rijeci, s kojim je studij Stomatologije i potpisao Ugovor o nastavnoj i znanstvenoj suradnji, a također je planirana i moguća suradnja sa Stomatološkim fakultetom u Zagrebu.

Kakvi su Vam planovi za budućnost?

Planovi za budućnost su vrlo širok pojam, ali svakako imperativ je – uspjeti. Jer jedino na taj način možemo reći da su zacrtani planovi ostvareni. Iako je način isključiv, nije beskompromisan. Svaki je početak težak, a pogotovo ovakav povijesni trenutak stvaranja nečega novog. Istina je da postojimo, ali se tek treba dokazati, afirmirati, biti prihvaćen i na kraju prepoznatljiv, a to je najvažnije. Navedenu formulu moguće je primijeniti kako u poslu, tako i u svakodnevnom životu. Principu pristupati bez opterećenja i život shvatiti kao igru u kojoj uglavnom uspijemo. Ako se ovo primijeni na naš studij Stomatologije u Splitu, to znači:

1. udovoljiti visokim kriterijima studiranja, dobiti svoje ljude, naš splitski znanstveni kadar

2. uz struku razvijati i nastavu, učiti ljude znanstvenoj misli
3. uz buduće specijaliste dobiti i mlade znanstvene novake na znanstvenim projektima
4. uspostaviti vidove međunarodne suradnje
5. imati najbolju Stomatološku kliniku Medicinskoga fakulteta u Splitu.

Sve navedeno znači živjeti sutra, a u konačnici planovi su ostvareni. U jednom budućem Glasniku imat ćemo sliku prve generacije diplomiranih splitskih studenata.

Ipak u svemu ne treba zaboraviti da živimo danas jer samo danas možemo uživati u ljepoti današnjega dana planirajući novi Centar za oralno zdravlje u Splitu.

Prototip hrvatskoga registra kliničkih pokusa

REGPOK.HR JE INFORMATIČKI PROJEKT RAZVOJA OGLEDNOGA HRVATSKOG REGISTRA KLINIČKIH POKUSA, KOJI ĆE SE IZRAĐIVATI U SPLITU

Prof. dr. sc. Ana Marušić

01 Klinički pokusi koji se izvode u europskim zemljama, registrirani u ClinicalTrials.gov. U Hrvatskoj je zabilježeno 259 pokusa do veljače 2009. godine. Preuzeto s mrežne stranice <http://www.clinicaltrial.gov/ct2/results/map/click?map.x=400&map.y=140>, zadnji pristup 15. veljače 2009. godine.

Jedan od projekata kojima je odobrena novčana potpora na natječaju Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa za projekte primjene informacijske tehnologije je i projekt koji odlazi u Hrvatski centar za globalno zdravlje, u Odjel za međunarodno znanstveno komuniciranje i diseminaciju znanja u biomedicini.

Cilj je predloženoga projekta razvoj prototipa registra kliničkih pokusa na hrvatskom jeziku, prema preporukama međunarodne znanstvene zajednice, Svjetske zdravstvene organizacije, kao i prema odredbama zakonskih propisa o kliničkim pokusima u Republici Hrvatskoj (Pravilnik o kliničkim ispitivanjima i dobroj kliničkoj praksi), koji određuju da se sva odobrena klinička ispitivanja objavljuju na mrežnoj stranici Ministarstva. Takva objava kliničkih ispitivanja još nije provedena, premda podaci iz najvećega registra kliničkih pokusa koji vodi Nacionalna medicinska knjižnica (NLM) u SAD-u pokazuju da je dosad u Hrvatskoj zabilježeno 259 kliničkih pokusa (vidi sliku).

Zahtjev za transparentnost kliničkih pokusa pokrenuli su vodeći medicinski časopisi, među njima i Croatian Medical Journal (CMJ) svojim članstvom u udruzi International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE ili Vankuverska skupina). CMJ je 2004. godine organizirao sastanak ICMJE-a u Cavtatu, na kojem je donesena deklaracija po kojoj će svi časopisi ICMJE-a, tj. New England Journal of Medicine, Lancet, JAMA, BMJ i još osam časopisa ICMJE-a, prihvatiti za objavu samo one članke o rezultatima kliničkih istraživanja koja su registrirana u nekoj javnoj bazi podataka. Nakon te odluke ICMJE-a obvezna registracija kliničkih pokusa postala je standard kliničkoga rada u cijelom svijetu, a Svjetska zdravstvena organizacija izradila je poseban sustav umreženja svih postojećih registara kliničkih pokusa, s namjerom da sve države članice Svjetske zdravstvene organizacije razviju sustav registracije kliničkih pokusa. Od rujna 2008. godine zakonskim odredbama u SAD-u određena je obvezna registracija ne samo postojanja kliničkog istraživanja nego i njegovih rezultata. Za Hrvatsku je posebice važna obvezujuća legislativa Europske unije, koja u ovome

trenutku traži da svi podaci, od ustroja do rezultata kliničkih pokusa, moraju biti javno dostupni za sva pedijatrijska istraživanja.

Cilj projekta RegPok.hr jest izgraditi ogledni registar kliničkih pokusa na hrvatskom jeziku, polazeći od podataka i informatičke strukture najvećega svjetskog registra, ClinicalTrials.gov (<http://clinicaltrials.gov>). Suradujemo s arhitektom ClinicalTrials.gov – istraživačkim odjelom NLM, Cognitive Science Branch, Lister Hill National Center for Biomedical Communication. Predviđamo sljedeće specifične ciljeve interdisciplinarnog projekta RegPok.hr: 1. Uspostava baze podataka RegPok.hr prema Document Type Definition (DTD) baze ClinTrials.gov; 2. Prijevod DTD-a na hrvatski jezik; 3. Prijevod sadržaja XML-zapisa za hrvatske projekte; 4. Razrada automatskoga prijevoda elemenata XML-zapisa za hrvatske projekte; 5. Uspostava sustava za pretraživanje registra prema postojećem sustavu baza ClinicalTrials.gov; 6. Unos podataka za kliničke pokuse koji nisu u bazi ClinicalTrials.gov, a odobreni su u Hrvatskoj; 7. Razrada postupnika za osvježene podataka za pojedinačni XML-zapis za hrvatske projekte.

Stvaranje RegPok.hr kao nove usluge informacijskog društva unaprijedilo bi kvalitetu hrvatske znanosti u skladu sa strateškim ciljevima znanstvene i tehnološke politike Republike Hrvatske. Od projekta bi korist imali ne samo istraživači nego prije svega javnost, tj. bolesnici i njihove obitelji te zdravstveni radnici, zdravstvene ustanove, organizatori kliničkih pokusa i država koja financira znanost.

Mali bolesnik nije mala bolest

O PROBLEMATICI DJEČJE I ADOLESCENTNE PSIHIJATRIJE GOVORI PROF. DR. SC. GORAN DODIG, PREDSTOJNIK KLINIKE ZA PSIHIJATRIJU KLINIČKOGA BOLNIČKOG CENTRA (KBC) SPLIT I PROČELNIK KATEDRE ZA PSIHIJATRIJU MEDICINSKOGA FAKULTETA U SPLITU.

Za Glasnik razgovarao: Goran Mijaljica, dr. med.

Skok sa zvonika rapske crkve i samoubojstvo u središtu Splita samo su neke od tema koje su nedavno punile novinske stupce – u oba navedena slučaja život su sebi oduzele vrlo mlade osobe. Smatrate li da je u posljednje vrijeme došlo do povećanja broja samoubojstava mladih ljudi?

Prof. Dodig: Nemam točnih podataka da je u posljednje vrijeme došlo do povećanja broja samoubojstava mladih ljudi, no da je suicidalno promišljanje i ponašanje koje ima suicidalne elemente u porastu, posve je sigurno.

Kako protumačiti nego kao suicidalno ponašanje činjenicu da se osobe starosti od 15 do 20 godina sve češće alkoholiziraju do te mjere da zapadaju u gotovo komatozna stanja, kako protumačiti nego kao suicidalno ponašanje da tako mlade osobe ginu ili teško stradavaju u prometnim nezgodama zbog neshvatljivo brze vožnje u najčešće ranim jutarnjim stanjima, no i u drugim dijelovima dana, kako tumačiti nego kao latentni suicid sve češću pojavu ovisnosti o opojnim drogama?

Slučajeve koje navodite u pitanju ne mogu izravno komentirati jer imam premalo relevantnih stručnih podataka, no da su uznemiravajući, sasvim je sigurno.

Što je, po Vašem mišljenju, uzrok tome?

Prof. Dodig: Samoubojstvo je potresan i istodobno vrlo kompleksan fenomen. Zbog toga nije moguće na to pitanje cjelovito, a pogotovo točno odgovoriti, ponajprije jer je samoubojstvo individualni fenomen, jer je samoubojstvo i čin izazvan bolešću i čin osobnoga svjetonazora i čin agresije i čin straha, jer je samoubojstvo čin koji može izazvati osjećaje i divljenja i prezira, ovisno o tome s kojeg motrišta samoubojstvo promatrati. Ovo nabrajam samo kako bih dao do znanja da ne možemo na isti način govoriti o samoubojstvu koje izvrši adolescent u trenutku psihološkog vrenja i teškog sukoba s unutarnjim i vanjskim olujama u koje zapadne i o samoubojstvu u depresivnom poremećaju gdje je to izlaz iz nepodnošljivoga osjećaja krivnje, ili pak o zapovjedniku broda kojem je moralni kodeks nalagao da potone zajedno s brodom. Ne zaboravite samoubojstvo bombaša koji se raznese eksplozivom zbog političkih razloga. Konačno, ne zaboravite ni mladoga češkog studenta Jana Palacha, koji se zapalio iz protesta što su Rusi okupirali tadašnju Čehoslovačku. No, vratimo se onom samoubojstvu na koje Vi ciljate. Vidite, koliko god Vam se to činilo čudnim, mladi ljudi nikada nisu živjeli i odrastali u većoj samoći nego u vremenu kojem smo svjedoci. Ponajprije, od ranog djetinstva odrastaju lišeni roditeljske blizine zbog poslovnih obveza roditelja, uslijed čega se razvija osjećaj samoće i djeca odrastaju u nesigurne osobe koje teško rješavaju intrapsihičke konflikte, a naravno i interpersonalne. Život je pun takvih konflikata. Kada konflikti nadvladaju obrambene i integrativne mehani-

zme, lako se dolazi do zaključka da život kao svakodnevna patnja nema smisla, da samoća nema smisla i tada se na žalost adolescenti odlučuju na "prikraćivanje muka", a katkada tim činom žele poručiti okolini da su i oni krivi za takvo stanje, žele se i njima na taj način osvetiti.

Koji su najčešći psihijatrijski poremećaji zbog kojih osobe mlađih dobnih skupina potraže pomoć stručnjaka?

Prof. Dodig: Psihičke poremećaje danas registriramo već od naranijega djetinstva. Opisani su slučajevi depresije kod jednogodišnjega djeteta. Postoj zavidan broj smetnji u školskoj dobi. Isto tako sve češće se susrećemo sa psihotičnim poremećajima već u dobi od 12 godina. No, najčešće se danas dijagnosticiraju poremećaji koje i moralno, etički, socijalno ili iz straha od stigmatizacije označavamo pojmom adolescentne smetnje. Radi se o širokoj lepezi smetnji koje nije moguće staviti u preciznije dijagnostičke kategorije, no smetnje su očite. To vam je otprilike kao dijagnoza febrilnog stanja. Nešto se događa, no još ne znate točno što. Treba biti psihijatrijski vrlo obrazovan, a imati i potrebnu liječničku intuiciju da bi se u šumi simptoma zakačili za one koji su ključni za određenu bolest. Dakle, odgovor na Vaše pitanje je adolescentne smetnje.

Kako biste prokomentirali trenutačno stanje u preventivi, odnosno praćenju takvih bolesti i poremećaja u mlađim dobnim skupinama?

Prof. Dodig: Nema preventive, na djelu su na žalost procesi koji djeluju kao okidači za nas. Puno bi vremena trebalo da nabrojim sve izvanjske razloge koji mogu biti značajni za nastanak tih smetnji.

Koje su specifičnosti psihijatrijskoga liječenja djece i adolescenata?

Prof. Dodig: Specifičnost je ponajprije u tom što se mora shvatiti da mali bolesnik nije i mala bolest, a ponajprije mala patnja. Specifičnost je i u tome da u razumijevanju adolescentne problematike ne smijemo polaziti od naših vrijednosnih sustava, ali ni relativizirati bez granica. Osim toga, ne smijete gledati adolescenta izdvojeno iz njegove obiteljske sredine, roditeljskih karakteristika ili cjelokupne obiteljske, školske i druge dinamike.

Koji su modeli promicanja duševnoga zdravlja koji bi se uspješno mogli primijeniti u našoj sredini?

Prof. Dodig: Za sada medicinska znanost ne može utjecati na genetsku, no isto tako treba znati da se tek u suodnosu genetskih predispozicija i vanjskih utjecaja događa psihički poremećaj. E sada, kako utjecati na vanjske utjecaje – to je vrlo široko područje. Stres posve sigurno ima izuzetno značajnu ulogu. Zabluda je misliti da djeca i adolescenti nisu izloženi stresu, štoviše, od ranoga djetinjstva odrastanje bez odgovarajuće i psihološke i fizičke topline, razumijevanja i zaštite – trajni je stres. Stres se ne može ni ublažiti a kamo li izbjeći kupoprodajnim odnosom roditelja i djeteta po principu ja tebi igračku, a ti ne mokri u gaće, ili ja tebi skuter, a ti meni peticu u školi. To su pogrešni modeli. Za uspješno promicanje duševnoga zdravlja nužno je ponajprije shvatiti svu specifičnost čovjeka kao psihološki i tjelesno vrlo ograničenoga stvorenja; to što je najsavršeniji proizvod prirode još ne znači da njegova svijest o vlastitoj prolaznosti nije sama po sebi ishodište silnih strahova. Ti se strahovi mogu prevladati samo u ljudskom suo-

dnosu, a nikako se iscrpljivati u iluziji o sigurnosti u sferi isključivo materijalnog. Strahovi se mogu prevladati osjećajem obiteljske sigurnosti, koje je sve manje. Sada je svima jasno da se životna filozofija usmjerava upravo u suprotnom smjeru. U tom smislu iznimno je odgovorna uloga intelektualaca, znanstvenih i kulturnih institucija, medija itd. Ukratko, sve više se potiče kultura destrukcije i filozofija prolaznosti, a sve manje filozofija života.

Kakvi su planovi za razvoj dječje i adolescentne psihijatrije unutar Klinike za psihijatriju KBC-a Split?

Prof. Dodig: KBC Split kao središnja medicinska ustanova hrvatskoga juga sasvim sigurno mora imati dobro organiziranu i kadrovski moćnu dječju i adolescentnu psihijatriju. Ona ima regionalni značaj, jer od Dubrovnika do Zadra nema takve ustanove. Dakle, to je problem čitave regije, a ne samo KBC-a Split.

Mi sada imamo u planu otvaranje toga odjela uz pomoć Ministarstva zdravstva i socijalnog osiguranje te bolničke uprave, za koju mi se čini da razumije problem. Međutim, taj plan treba pretočiti u konkretno djelovanje. Na žalost, dugo se mučimo s prostorom, a još je značajniji problem kadrova. Za ozbiljnu kadrovsku opremljenost treba nam od 5 do 10 godina. Želim naglasiti da dječja psihijatrija nije kupovina jednog aparata koji, ako imate novaca, možete riješiti za mjesec dana. Nadalje, čini mi se da mnogi koji govore o dečjoj psihijatriji ne razumiju baš o čemu se radi. Dječja psihijatrija ne bi smjela biti okupirana problemima odgojne zapuštenosti. To je problem koji ne može riješiti dječja psihijatrija niti ima smisla da ga ona rješava.

U Splitu osnovan poslijediplomski studij Medicinsko pravo

Prof. dr. sc. Ivica Grković

Foto: Ivica Grković

01 Fotografija sa svečanog otvaranja studija Medicinsko pravo.

U petak 20. veljače 2009. godine prvi sam put posjetio Pravni fakultet u Splitu. Povod je bio svečani početak novoga poslijediplomskoga specijalističkog studija Medicinsko pravo. U doista svečanom raspoloženju studij je otvorio ministar Dragan Primorac naglašavajući originalnost i veliku društvenu korist ovoga studija u smislu izgrađivanja jasnih obrazaca ponašanja u medicinskom pravu. Istaknuo je da će studijski

program zasigurno biti prepoznat od strane praktičara pravnika i medicinara i ponuditi odgovore na brojna pitanja i dileme iz pravno-medicinske problematike, od podrijetla naroda do terapijskog i reproduktivnog kloniranja. Posebno sretan i ponosan bio je voditelj studija, profesor Jozo Čizmić, koji je istaknuo da je ovo doista pravi interdisciplinarni studij u kojem sudjeluju nastavnici brojnih fakulteta, sastavnica splitskog Sveučilišta. Struktura polaznika također je jamac uspješnosti ovog studija. Među kandidatima su izvrsni pravnici, ali i kliničari subspecijalisti, kao i iskusni sveučilišni nastavnici. Glavni motiv svih upisanih kandidata je stjecanje novih znanja koje će ovaj, po mnogočemu originalan, studij zasigurno ponuditi.

Nakon prigodnih riječi dekana Pravnoga fakulteta, profesora Buklijaša i rektora splitskog Sveučilišta, profesora Ivana Pavića, srca svih nazočnih ugrijali su glasovi klape Šufit zatvarajući službeni dio svečanosti. Na prigodnoj zdravici družio sam se s nastavnicima našeg fakulteta koji su predavači na ovom studiju (kolege s Patologije i Sudske medicine), ali i s dvoje 'naših' kandidata za pohađanje ovog studija: voditeljicom Službe pravnih i općih poslova, Ljubicom Žunić, i s profesorom Zdravkom Perkom, našim uvaženim nastavnikom i izvrsnim kirurgom. Od ovo dvoje naših djelatnika možete iz prve ruke saznati sve o ovom studiju, za koji se možda i sami zanimajte. Sigurno će rado s vama podijeliti svoje prve dojmove. Tehničke detalje u vezi studija možete pronaći na mrežnoj stranici Pravnoga fakulteta www.pravst.hr.

Za dvije godine, kad prvi polaznici završe studij, imat ćemo specijaliste medicinskoga prava, kolege kojima ćemo se moći obratiti za mišljenje i savjet o rastućem broju zajedničkih interesnih područja pravne i medicinske struke. Poželimo sreću studiju i vrijednim kandidatima.

SINDROM DOWI

Jedinstvena knjiga o sindromu Down na hrvatskom jeziku

Prof. dr. sc. Jasminka Pavelić
Institut Ruđer Bošković
Laboratorij za molekularnu onkologiju Zavoda za molekularnu medicinu

M
N
Sindrom Down novi je udžbenik Medicinskog fakulteta u Splitu koji potpisuje dvanaest autora, a urednice su doc. dr. sc. Vida Čulić, prim.dr.med., specijalistica za dječje bolesti i subspecijalistica medicinske genetike, i doc. dr. sc. Srđana Čulić, prim.dr.med., specijalistica za dječje bolesti i subspecijalistica dječje hematologije i onkologije. Obje urednice zaposlene su u Klinici za dječje bolesti na Kliničkom odjelu za dječju hematologiju, onkologiju, imunologiju i medicinsku genetiku Kliničkoga bolničkog centra, Split. Također su docentice na Medicinskom fakultetu u Splitu.

Knjiga obrađuje sindrom Down s gledišta kliničara i znanstvenika. U općem dijelu iscrpno su opisane kliničke značajke, epidemiologija, imunologija, razvoj mozga te posebno genetika nastanka i genetsko savjetovanje roditelja djece oboljelih od sindroma Down. U posebnom dijelu opisane su specifične promjene organskih sustava i organa oboljelih osoba kao npr. mozak, unutarnji organi, zubi, oči, koža, hematološke promjene, metaboličke promjene te podložnost razvoju drugih oboljenja, primjerice zloćudnih bolesti. Posebno su interesantna poglavlja o psihološkim aspektima vezanim uz bolest i promjeni metabolizma u oboljelih osoba. Sva su poglavlja obilno dokumentirana literaturnim navodima.

Prema mojim spoznajama do sada u Republici Hrvatskoj nije postojala knjiga pisana hrvatskim jezikom o ovoj bolesti/sindromu. Jedina dostupna literatura pisana je na engleskom jeziku, a u obliku znanstvenih članaka može se naći na internetu. Stoga je posve razumljiva važnost knjige, posebice jer obrađuje vrlo važnu i osjetljivu temu – sindrom Down, neizlječivu bolest koja pogađa jedno od 600 do 800 novorođene djece.

Knjiga je pisana jednostavnim jezikom, razumljivim najširoj čitalačkoj publici, posebno osobama upućenim u temeljne značajke bolesti. Gdje je god bilo moguće, terminologija je prilagođena hrvatskom jeziku. Izuzetno je vrijedna kao visokoškolski udžbenik i dodatna literatura studentima medicine i srodnih studija. Namijenjena je također i liječnicima, stažistima, specijalizantima i specijalistima različitih medicinskih specijalnosti.

Vjerujem da će najšira zajednica prepoznati stručnost, uloženi trud i vrijeme svih autora koji su svoje znanje prenijeli na stranice ovog udžbenika i ponudili nam za sada jedinu knjigu takve vrste na hrvatskom jeziku.

Sindrom Down, prezentacija udžbenika Sveučilišta u Splitu i tečaj prve kategorije

Doc. dr. sc. Deni Karelović

U prekrasnom prostoru Mediteranskoga instituta za istraživanje života (MedILS) 8. veljače 2009. prezentirana je knjiga Sindrom Down, udžbenik Sveučilišta u Splitu. U prepunoj dvorani održano je nekoliko pozdravnih govora. Prof. dr. sc. Dujomir Marasović, ravnatelj Kliničkoga bolničkog centra (KBC) Split, pozdravio je prisutne u ime Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i KBC-a Split. Prisutnima se obratila i saborska zastupnica dr. Lucija Čikeš, ravnateljica i osnivačica centra "Mir"-Rudine, u kojem se liječe i borave osobe sa sindromom Down, a u ime Liječničke komore dr. Višnja Armanda. U ime Sveučilišta i Medicinskoga fakulteta nazočio je prof. dr. sc. Vjekoslav Krželj, u ime Hrvatskoga društva za humanu genetiku predsjednica prof. dr. sc. Ingeborg Barišić. Doc. dr. sc. Neven Pavlov prisustvovao je kao predstavnik Klinike za dječje bolesti. U ime izdavača nazočio je predsjednik Udruge za sindrom Down Split 21 prof. Davor Bučević, a za nakladnika Zoran Bošković. Kao predstavnica recenzenata sudjelovala je prof. dr. sc. Jasminka Pavelić, a također su bile prisutne i urednice knjige doc. dr. sc. Vida Čulić i doc. dr. sc. Srđana Čulić. Skup je uveličala klapa Zvončac te violinistica Majda Goluža, a poseban i originalan ugođaj stvorila su djeca iz Udruge 21 za sindrom Down, koja su pjevala, recitirala i plesala.

Udžbenik je multidisciplinarni i sveobuhvatno prikazuje sindrom Down. To je najčešća kromosopatija i uzrok mentalne retardacije među živorođenima s učestalošću oko 1:700 živorođenih obaju spolova. Knjigu su uredile ugledne splitske liječnice, specijalistice pedijatrije, docentice Vida i Srđana Čulić. Autori su, osim urednica, doc. dr. sc. Darko Antičević, prof. dr. sc. Ingeborg Barišić, mr. sc. Marjan Erceg, Dragana Gabrić Pandurić, Matthias J. Gelb, doc. dr. sc. Neira Ivić-Puizina, prof. dr. sc. Ksenija Karaman, prof. dr. sc. Deni Karelović, mr. sc. Jadranka Novak i doc. dr. sc. Biserka Rešić.

Dvodnevni tečaj I. kategorije održali su autori knjige, kao i prof. dr. sc. Dean Nižetić, prof. dr. sc. Ljiljana Zergollern Čupak i prof. dr. sc. Inge Tomić-Koludrović. Dean Nižetić je redoviti profesor Sveučilišta u Londonu, rodom s Brača, student Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, koji se već godinama bavi istraživanjima upravo molekulske genetike sindroma Down. Sudjelovao je u velikom međunarodnom projektu ljudskoga genoma – "Human Genome Project". Rukovodio je kartiranjem DNA ljudskog kromosoma 21, što je publicirano u časopisu Nature 2000. i predstavlja značajan povijesni događaj. Važan događaj je također i senzacionalno otkriće gena koji uzrokuju promjene u trisomiji 21, što će u budućnosti biti osnova genskog liječenja, a publicirano je u časopisu American Journal of Human Genetics krajem 2008. Prof. dr. sc. Ljiljana Zergollern Čupak, emeritus, pedijatrica, medicinska genetičarka, počasna predsjednica Hrvatskoga društva za humanu genetiku održala je predavanje s naslovom: Hommage prof. Viktoru McKusicku, pioniru medicinske genetike, koji je preminuo 2008. Zanimljivo je predavanje održala i sociologinja zadarskog Sveučilišta prof. dr. sc. Inga Tomić-Koludrović.

Uz prezentaciju knjige i dvodnevni tečaj sudionici su također uživali i u međusobnom druženju uz ugodnu glazbu i ples. Prvog dana sudionici su tijekom pauze glad utažili bogatim domjenkom konobe "Kod Joze". Večera za predavače, članove Hrvatskoga društva za humanu genetiku i goste iz inozemstva organizirana je u Vili Dalmaciji, uz klupu Tragos i Joška Koludrovića. Zanimljivost i korisnost ovoga znanstveno-zabavnog druženja potaklo je dogovore o nekim budućim druženjima, promocijama i tečajevima, na kojima će se zasigurno, uz zabavu, mnogo naučiti.

01

02

01 Urednice su predstavile knjigu, a ravnatelj Kliničkoga bolničkog centra Split prof. dr. sc. Dujomir Marasović pozdravio je nazočne

02 Fotografski zapis s prezentacije knjige Sindrom Down

Katedra Kirurgija I

opremljena osnovnim trenerima

Pročelnik katedre Kirurgija I
Prof. dr. sc. Nikica Družijanić

01

02

U akademskoj 2008./09. godini, za potrebe vježbi iz kirurgije, opremljena je vježbaonica s novim trenerima (za i.v. injekcije i infuzije, primarnu obradu rane, digitorektalni pregled i pregled dojke) u kojoj studenti mogu steći temeljne vještine iz kirurgije.

Traineri na kojima studenti mogu izvoditi dijagnostičke i terapijske procedure jasno i slikovito prikazuju studentima normalne i patološke nalaze, što im pomaže u stjecanju sigurnosti izvođenja kliničkih vještina.

Svakako nas raduje što u ovoj početnoj fazi imamo bazična pomagala. Dodatna pomagala nabavit će se u drugoj fazi, kako bi naši studenti mogli što lakše ovladati potrebnim vještinama iz kirurgije.

Želimo ovom prigodom zahvaliti vodstvu Fakulteta na razumijevanju i dosad učinjenom, a također očekujemo i finalizaciju projekta informatizacije dviju seminarских dvorana namijenjenih za rad sa studentima čime bismo mogli tijekom semestra održati prezentaciju operacijskih zahvata prijenosom iz operacijskih dvorana. Stoga i očekujemo da će informatička služba Fakulteta ovaj projekt realizirati do početka sljedeće akademske godine.

Za potrebe studenata je isto tako u postupku izdavanje udžbenika iz Kirurške propedeutike (prijevod Hamilton Bailey's - doc. dr. sc. Matije Horžića i sur.), koji će se koristiti kao dodatna literatura. Time će kolegij Kirurgije biti obogaćen i cjelovit u stjecanju znanja naših studenata. Očekujemo da će nova akademska godina i time biti obogaćena.

01 *Traineri za izvođenje vježbi primarne kirurške obrade rane*

02 *Studenti u tijeku vježbe primarne kirurške obrade rane*

Publikacije u akademskoj godini 2008. katedre Kirurgija I

Pročelnik katedre: Prof.dr.sc. N. Družijanić

Tijekom akademske godine 2008. članovi i vanjski suradnici pokazali su se neuobičajeno aktivnima, kako u radu sa studentima, posebno na vježbama i stjecanju kliničkih vještina, tako i u pisanju znanstvenih i stručnih radova koji su objavljeni u časopisima indeksiranim u CC i SCI.

Koristim prigodu zahvaliti svim autorima i koautorima koji su značajno unaprijedili rad katedre. To je jedini put kako bismo svojim radom, znanjem i trajnom edukacijom

pokazali put budućim generacijama u koje polažemo nadu. Stjecanjem znanja stvaraju se uvjeti za bolju medicinsku skrb za dobrobit bolesnika, a osnažuje se ugled našeg fakulteta i bolnice, svima na ponos.

Tijekom akademske godine 2007./2008. članovi i vanjski suradnici katedre Kirurgija I publicirali su:

Članci objavljeni u indeksiranim časopisima:

1.] Družijanić, N., Perko, Z., Kraljević, D., Juričić, J., Maras-Šimunić, M., Bilan, K., Krnić, D., Pogorelić, Z., Tomić, S., Sršen, D.: Harmonic scalpel in Transanal Microsyringrey Hepato Gastroenterology 2008;55:356-358.

2.] Perko, Z., Družijanić, N., Bilan, K., Pogorelić, Z., Kraljević, D., Juričić, J., Sršen, D., Krnić, D.: Laparoscopic colon surgery: Our results Coll.Antropol. 2008; 32(1): 187-191

3.] Šimunić-Maras, M., Grandić, L., Brnić, D., Šimunić, M., Družijanić, N.: Massive Gastrointestinal Bleeding and Obstruction of the Ureter Caused by the Migration of a Swallowed Toothpick from the Sigmoid Colon-A Case Report, Col.Antropol. 2008;(32).1: 311-313

4.] Perko, Z., Bilan, K., Pogorelić, Z., Družijanić, N., Sršen, D., Kraljević, D., Juričić, J., Krnić, D.: Acute Appendicitis and Ileal Perforation with a Toothpick Treated by Laparoscopy.Coll Antropol 2008;32(1):307-309

5.] Roje, Z., Roje, Ž., Eterović, D., Družijanić, N., Petričević, A., Roje, T., Čapkun, V.: Influence of Adjuvant Hyperbaric Oxygen Therapy on Short-term Complications During Surgical reconstruction of Upper and Lower Extremity War Injuries, Croat Med J 2008;49:224-232

6.] Perko, Z., Sršen, D., Pogorelić, Z., Družijanić, N., Kraljević, D., Juričić, J.: Laparoscopic Subtotal gastrectomy for Gastric Carcinoma Treatment.Hepato-Gastroenterology 2008;55:814-17

7.] Sršen, D., Družijanić, N., Pogorelić, Z., Perko, Z., Juričić, J., Kraljević, D., Krnić, D., Bilan, K., Mimica, Ž.: Quality of life Analysis after Open an Laparoscopic Inguinal Hernia Repair-Retrospective Study Hepato-Gastroenterology 2008; 55:2112-2115

8.] Grandić, L., Pogorelić, Z., Banović, J., Perko, Z., Boschi, V., Ilić, N., Tripković, A., Šarić, D.: Advantages of the Spared Surgical Treatment of the Spleen Injuries in the Clinical ConditionsHepato-Gastroenterology 2008, 55:2256-2258

9.] Titlić, M., Jukić, I., Josipović-Zelić, A., Boschi, V., Mihalj, M., Punda, A.: Lamotrigine in the treatment of pain syndroms and neutropenic pain. Bratisl Lek Lity 2008;109(9):421-424

10.] Mimica, Ž., Pogorelić, Z., Sršen, D., Perko, Z., Stipić, R., Dujmović, D., Tocilj, J., Ujević, D.: The Effect of Analgesics and Physical Therapy on Respiratory Function after Open and Laparoscopic Cholecystectomy. Coll Antropol 2008;32(1) 193-199

Poštovane kolegice i kolege, budimo i ove akademske godine uspješni u publiciranju!

PROMUKLOST: simptom ili bolest?

Čolović Zaviša, dr.med.

01 Puna dvorana zainteresiranih sudionika pozorno prati predavanja na tečaju o promuklosti

Tečaj stalnoga medicinskog usavršavanja pod nazivom "Promuklost: simptom ili bolest?" održan je 7. veljače 2009. na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Splitu u organizaciji Klinike za bolesti uha, nosa i grla i kirurgiju glave i vrata te Katedre za bolesti glave i vrata Medicinskoga fakulteta u Splitu.

Tečaj je bio namijenjen specijalistima opće i obiteljske medicine, liječnicima opće medicine, specijalistima i specijalizantima otorinolaringologije, interne medicine -gastroenterologije te profesorima - logopedima.

Cilj tečaja bio je prikazati koji je pravi izbor dijagnostike i liječenja promukloga pacijenta te kako prepoznati promuklost koja je postala ozbiljna bolest.

Voditelji tečaja bili su prof. dr. Goran Račić, dr. med., Jadranka Vela-Ljubić, dr. med. i Čolović Zaviša, dr. med. Predavači su bili liječnici i djelatnici Klinike za bolesti uha, nosa i grla i kirurgiju glave i vrata Kliničkoga bolničkog centra Split.

Tečaj je bodovan prema pravilniku Hrvatske liječničke komore s 8 bodova za slušače i 10 bodova za predavače. Posjećenost je bila vrlo dobra, a sudionici su u izlaznoj anketi tečaj ocijenili odličnom ocjenom.

Održani tečaj dio je ciklusa tečajeva koje Klinika za bolesti uha, nosa i grla i kirurgiju glave i vrata u suradnji s Medicinskim fakultetom u Splitu tradicionalno organizira svake godine. Već dogovaramo susret i sljedeće godine u veljači na novom tečaju s nekom od zanimljivih tema iz otorinolaringologije koju su nam putem ankete sudionici tečaja sugerirali.

Prošlost i budućnost Povjerenstva za nagrade i priznanja

Prof. dr. sc. Mirjana Rumboldt

01 Prof. dr. sc. Snježani Tomić dekan i predsjednica Povjerenstva uručuju još jednu nagradu za poslovično najbolju nastavnicu na Medicinskom fakultetu

Dodjeljivanje nagrada i priznanja na Medicinskom fakultetu u Splitu ima dugu tradiciju. Prema podacima Studentske referade, nagrađivanje najboljih studenata počelo je prije 10 godina, točnije u rano proljeće 1999. godine, na Dan fakulteta, u velikoj predavaonici sadašnjega Dekanata, tada jedinoga primjereno uređenog prostora. Najboljim studentima akademskih godina 1996./7. i 1997./8. nagrade su uručili tadašnji dekan prof. dr. sc. Zvonko Rumboldt, idejni začetnik ovih nagrada, i prodekani prof. dr. sc. Željko Dujčić i doc. dr. sc. Mladen Boban. Tada nagrađeni najbolji studenti bili su:

Jelena Radan s prosječnom ocjenom 4,59

Renata Samaluk s prosječnom ocjenom 4,52

Krešimir Kolić s prosječnom ocjenom 4,41

Lidija Jelić s prosječnom ocjenom 4,29 i

Darka Radojević s prosječnom ocjenom 4,29.

Fakultet je u to vrijeme još bio u povojima. Naime, "rođen" je 1997. godine nakon odcjepljenja od matičnoga Medicinskoga fakulteta u Zagrebu (u Splitu je do tada, od 1976., bio tek područni studij Medicine), kao prva visokoškolska ustanova u mladoj hrvatskoj državi, s vrlo oskudnim materijalnim sredstvima, pa je nagrađivanje omogućila tada vodeća farmaceutska tvrtka Pliva.

Prvonagrađenoj kolegici Jeleni uručeno je prijenosno računalo, a Renati, Krešimiru, Lidiji i Darki primjerak prvoga

hrvatskog izdanja (prijevod 13. izvornog) poznatoga Harrisonova udžbenika interne medicine.

U to su se vrijeme formirali i opći akti, statut, pravilnici; uspostavljena su i prva povjerenstva, na čijem su usavršavanju predano radila sva vodstva našeg fakulteta. Tako je za mandata drugoga dekana, prof. dr. sc. Mladena Bobana, imenovano prvo Povjerenstvo za dodjelu nagrada i priznanja i sačinjen prvi pravilnik o radu toga odbora. Naknadno, prema širenju područja i aktivnosti koja su se posebno isticala i zasluživala javna priznanja, Pravilnik je mijenjao svoj prvobitni sadržaj, što je posebno potaknuo aktualni dekan, prof. dr. sc. Stipan Janković. Sadašnje Povjerenstvo sastoji se od pet članova:

prof. dr. sc. Mirjana Rumboldt, predsjednica

prof. dr. sc. Stipan Janković, dekan, po položaju

prof. dr. sc. Nikica Družijanić, član

doc. dr. sc. Maja Valić, član

Ana Koceić, studentica studija Stomatologije, član.

Za logističku potporu u vidu organizacije sastanaka Povjerenstva, vođenja zapisnika i pomoći pri izradi nagrada, plaketa i pohvalnica, te oglašavanja nagrađenih "kriva" je gđa Ivana Pletković iz Ureda dekana.

Prema sadašnjem Pravilniku, nagrade i priznanja se dodjeljuju:

- 1]** najuspješnijim diplomiranim redovitim studentima sveučilišnog i svih smjerova stručnih dodiplomskih studija u prethodnoj akademskoj godini, koji su završili studij u roku, s prosječnom ocjenom od najmanje 4,5
- 2]** najbolje ocijenjenoj katedri u prethodnoj akademskoj godini na osnovi izvješća Povjerenstava za nastavu, za nadzor provedbe nastave, za promicanje kvalitete i za izdavačku djelatnost te studentske ankete
- 3]** najbolje ocijenjenom nastavniku iz reda znanstvenonastavnih i nastavnih zvanja i jednom suradniku iz redova suradničkih zvanja prema studentskoj anketi, izvješću Povjerenstava za nadzor provedbe nastave i za promicanje kvalitete nastave
- 4]** prvom autoru najboljega znanstvenog rada nastalog na Fakultetu i objavljenog u prethodnoj akademskoj godini (prema indeksiranosti publikacije)

5] pojedincima ili ustanovama za sveukupni doprinos razvoju i promicanju ugleda Fakulteta

6] voditelju najuspješnijega projekta u protekloj akademskoj godini, prema broju objavljenih radova uz čimbenik odjeka (engl. impact factor)

7] najboljem nastavnom tiskanom materijalu u prethodnoj akademskoj godini prema ocjeni Povjerenstva za izdavačku djelatnost.

Dosad je nagrađena plejada izvrsnih studentica i studenata, oglednih katedri (najčešće je isticana Patologija), dobrih i omiljenih nastavnika, vrhunskih znanstvenih članaka i projekata, za čije bi nabranje trebalo daleko više prostora, što sve govori o velikom kreativnom potencijalu i zavidnoj produktivnosti našega mladog fakulteta.

Ne može se zaobići veliki broj nagrađenih pojedinaca, počevši od ministra znanosti prof. dr. sc. Dragana Primorca, rektora splitskoga Sveučilišta prof. dr. sc. Ivana Pavića, akademika prof. dr. sc. Stjepana Gamulina, prof. dr. sc. Ljubomira Kraljevića, inicijatora osnivanja Medicinskoga fakulteta u Splitu, prof. dr. sc. Srđana Boschija, prvoga voditelja studija u Splitu, prof. dr. sc. Zvonka Rumboldta, prvoga dekana našega fakulteta, prof. dr. sc. Mladena Boban, drugoga dekana i Petra Markoša, prof., tajnika medicinskog studija u Splitu do istaknutoga znanstvenika prof. dr. sc. Igora Rudana te niza ustanova na čelu s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Croatian Medical Journalom, respektabilnim, međunarodno priznatim hrvatskim časopisom, Kliničkim bolničkim centrom Split, Domom zdravlja Splitsko-dalmatinske županije, splitskim ogrankom Hrvatskoga liječničkog zbora i Hrvatske liječničke komore te Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, koji su svojim izuzetnim aktivnostima značajno pridonijeli razvoju i promicanju ugleda Fakulteta.

Na kraju bih spomenula i najavljene promjene Pravilnika našeg povjerenstva, usvojene na posljednjem sastanku u veljači 2009. godine, koje će nastaviti ovaj izvrsni niz, a o čemu će biti više riječi u sljedećem broju Glasnika.

RASTE ZANIMANJE ZA DOJENJE U HRVATSKOJ

Irena Zakarija-Grković, dr. med., FRACGP, IBCLC
Katedra za obiteljsku medicinu

01

02

03

Tečaj prve kategorije "Suvremena saznanja o laktaciji i dojenju" po drugi je put održan na Medicinskom fakultetu u Splitu, u organizaciji Katedre za obiteljsku medicinu, od listopada do prosinca (80 sati, tijekom tri vikenda) 2008. Radi se o tečaju s najvećim brojem sati na Medicinskom fakultetu u Splitu i jedinom takve vrste na području bivše Jugoslavije, izuzev Slovenije.

Odaziv je premašio očekivanja zahvaljujući podršci domaćih, prvenstveno Kliničkoga bolničkog centra Split, koji je omogućio sudjelovanje čak 14 polaznica, i Domu zdravlja Splitsko-dalmatinske županije, koji je poslao pet patronažnih sestara. Pridružile su im se i četiri medicinske sestre/primalje iz Požege, tri iz Rijeke, dvije iz Zagreba te po jedna iz Gospića, Čakovca i Sinja. Aktivno su sudjelovale i dvije liječnice, jedna iz Splita i jedna iz Imotskog.

Na tečaju su, uz domicilne, sudjelovali i predavači iz Slovenije i Zagreba. Održane su radionice komunikacijskih vještina, prikazani su prikladni filmovima i svjedočanstva majki. Polaznice su imale priliku čuti najnovije smjernice i preporuke o prehrani dojenčadi i male djece te saznati od iskusnih kliničara kako pomoći majci da uspješno doji.

Vladala je opuštena atmosfera otvorenoga dijaloga i interaktivne suradnje pa su polaznice, usprkos putovanjima i vremenskim neprilikama, rado i redovito dolazile na predavanja.

Kako u Hrvatskoj raste spoznaja o potrebi i važnosti postojanja educiranih savjetnica za dojenje, tako će se 27. srpnja ove godine po prvi put u Hrvatskoj održati na Medicinskom fakultetu u Splitu međunarodni ispit za certifikat savjetnica za dojenje, koji provodi Međunarodni odbor ispitivača savjetnica za dojenje (engl. International Board of Lactation Consultant Examiners). Ispit se istovremeno održava diljem svijeta i ove godine će po prvi put biti ponuđen i na hrvatskom jeziku pa našim kandidatkinjama - dvadesetak polaznica tečaja - želim uspjeh.

Financijska konstrukcija tečaja zatvorena je zahvaljujući sponzorima, tvrtki Pharmamed i Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske. Zahvaljujem i osoblju Medicinskoga fakulteta u Splitu, napose članovima računovodstva i spremačicama, na podršci u ostvarenju ovoga značajnog projekta.

Tečaj će se ponovno održati na Medicinskom fakultetu 15.-17. listopada, zatim 12.-14. studenog i 10.-12. prosinca 2009. godine. Za daljnje obavijesti obratite se organizatorici tečaja, dr. Ireni Zakarija-Grković, na telefon 021/557-823.

01 - 02 - 03

Sudionice drugog tečaja o dojenju na Medicinskom fakultetu u Splitu

01

01 Mirela Bušić, dr.med., Nacionalni koordinator za transplantaciju u Hrvatskoj

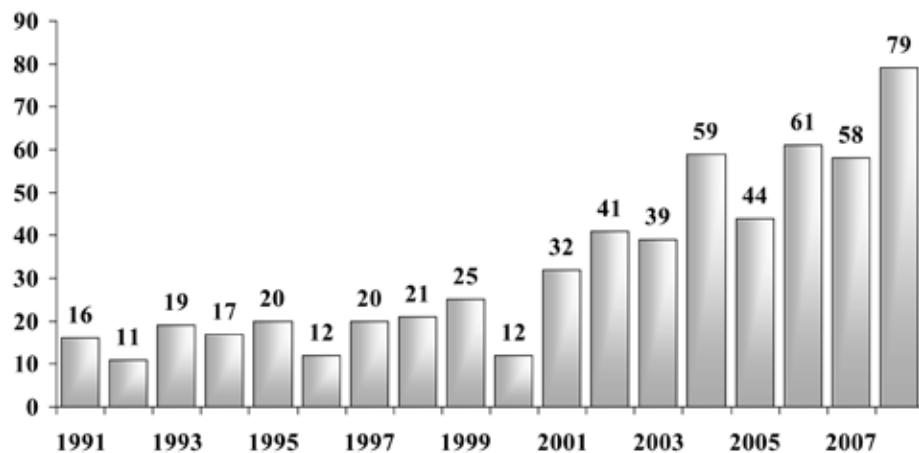
02 Broj kadaveričnih davatelja organa u RH 1991. – 2008.

Hrvatska dostigla EU prosjek po broju donora organa

Mirela Bušić, dr. med.
Nacionalni koordinator za transplantaciju
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske

HRVATSKA IMA 38 GODINA DUGU TRANSPLANTACIJSKU POVIJEST I ISKUSTVO U LIJEČENJU METODOM PRESAĐIVANJA ORGANA. UNATOČ TOME, BROJ REALIZIRANIH DONORA U 2000. GODINI IZNOSIO JE 2,7 DONORA NA MILIJUN STANOVNIKA TE SE HRVATSKA PREMA BROJU DONORA, SVE DO UNATRAG NEKOLIKO GODINA NALAZILA NA ZAČELJU EUROPE. BROJ GODIŠNJE OBAVLJENIH TRANSPLANTACIJA U HRVATSKOJ BIO JE OGRANIČEN MALIM BROJEM DARIVATELJA ORGANA I IZNOSIO JE DALEKO ISPOD OČEKIVANOG.

Broj kadaveričnih darivatelja organa u RH 1991 - 2008

02

Od 2001. godine do danas Hrvatska bilježi stalan porast broja donora i transplantacijskih usluga dok su u isto vrijeme mnoge razvijene zemlje suočene sa značajnim padom broja donora (Austrija, Nizozemska, Poljska...) ili stagniraju na razini 12-16 donora na milijun stanovnika tijekom jedne godine (V. Britanija, Švedska, Danska, Norveška...).

Prema podacima Vijeća Europe za 2006. godinu prosjek broja donora unutar zemalja EU iznosio je 17 donora na milijun stanovnika (SAD 26,6) a oko 56 000 osoba čekalo je na presađivanje organa. U 2007. godini prosjek zemalja EU iznosio je 17,8 donora na milijun stanovnika, a procjenjuje se da dnevno umire oko 12 osoba koje ne dočekaju priliku za presađivanje.

Hrvatska je, zahvaljujući organizacijskom modelu baziranom na mreži visoko educiranih koordinatora, u 2008. godini realizirala 17.9 donora na milijun stanovnika te dostigla EU prosjek i ostvarila povećanje broja donora od 35 % u odnosu na 2007. godinu. Zahvaljujući tome, u prošloj godini obavljeno je u Hrvatskoj ukupno 240 transplantacija organa, najviše dosada, te se Hrvatska prema broju donora na milijun stanovnika trenutno nalazi ispred drugih visoko razvijenih zemlja: Njemačke, Nizozemske, Velike Britanije, Švedske, Danske, Norveške i drugih.

Statistika za 2008. godinu:

STATISTIKA TRANSPLANTACIJA U HRVATSKOJ U 2008.			
	S organima umrlih darivatelja	S organima živih darivatelja	Ukupno
Transplantacije jetre	64	1	65
Transplantacije bubrega	149*	9	158
Transplantacije srca	20		
UKUPNO:	230	10	240

*Transplantacije bubrega umrlih darivatelja: 131 - samo bubreg, 1 - bubregi u paru, 14 - bubreg i gušterača; 3 - bubreg i jetra
U Ukupnom broju multiorganske transplantacije prikazuju se kao 1 transplantacija a ne prema broju organa.

TRANSPLANTACIJE ORGANA UMRLIH DARIVATELJA	
KB Dubrava	7 srca
KB Merkur	91 (36 bubrega, 55 (3*) jetre, 14 gušterača*)
KB Osijek	7 bubrega
KBC Rijeka	18 bubrega
KBC Zagreb	107 (88 bubrega, 13 srca, 6 jetre)
UKUPNO:	230 transplantacija (uključujući multiorganske)

TRANSPLANTACIJE SA ŽIVIH DARIVATELJA	
KBC Zagreb	3 bubrega
KB Merkur	7 (6 bubrega, 1 jetra)
UKUPNO:	7 (6 bubrega, 1 jetra)

BROJ REALIZIRANIH DONORA PO BOLNICAMA	
KB Sestre Milosrdnice	17 donora
KBC Rijeka	13 donora
KB Dubrava	11 donora
OB Varaždin	9 donora
KBC Zagreb	8 donora
OB Pula	5 donora
KBC Split	5 donora
KBC Osijek	3 donora
OB Slavonski brod	3 donora
OB Dubrovnik	3 donora
OB Zadar	1 donora
OB Sveti Duh	1 donora
UKUPNO:	79 donora

REGISTAR NEDARIVATELJA

2 270 osoba upisanih u Registar

BROJ PACIJENATA NA LISTI ČEKANJA

Bubreg	364
Srce	18
Jetra	61
Bubreg + gušterača	3

Zahvaljujući ostvarenom porastu broja donora, izvrsnim stručnim kadrovima i uvođenju novih kirurških tehnika, u posljednjih nekoliko godina Hrvatska je doživjela procvat transplantacijske medicine i osigurala dostupnost gotovo svih transplantacijskih programa. Presađivanja srca, jetre, bubrega i gušterače danas su u Hrvatskoj standardni kirurški programi, a presađivanje pluća za hrvatske pacijente provodi se u Beču – u jednom od najpriznatijih europskih centara za transplantaciju pluća.

Zbog spomenutih rezultata Hrvatska je od 2007. godine članica međunarodne organizacije Eurotransplant International Foundation, koja se bavi razmjenom organa na principu solidarnosti u Austriji, Belgiji, Hrvatskoj, Njemačkoj, Luksemburgu, Nizozemskoj i Sloveniji. Od organa koji se dobiju u zemljama članicama ove organizacije u razmjenu ide oko 16% organa, za vrlo žurne i visoko podudarne primatelje, dok se ostali organi dodjeljuju primateljima unutar zemlje donora. Time se ravnoteža između primljenih i danih organa nastoji održati u ravnoteži. Hrvatska je jedina zemlja izvan EU koja je uspjela postati članica ove organizacije, što je dokaz uspjeha hrvatske transplantacijske medicine.

Uloga studenata Medicinskoga fakulteta u Splitu u promicanju darivanja organa i tkiva

Dr. med. Goran Mijaljica

Studenti Medicinskoga fakulteta u Splitu okupljeni u udruzi CroMSIC pokrenuli su 2001. projekt promicanja i podizanja svijesti o darivanju organa i time zasigurno pridonijeli sve boljoj situaciji u hrvatskoj transplantacijskoj medicini. Projekt je napisala kolegica Livia Puljak tijekom svojih studentskih dana te ga prijavila kao službeni projekt međunarodnoj udruzi studenata medicine IFMSA (engl. International Federation of Medical Students' Associations). Odmah je ostvarena suradnja s Hrvatskom donorskom mrežom, koja je sve podružnice CroMSIC-a redovito opskrbljivala donorskim karticama i ostalim promotivnim materijalom. Nakon što je kolegica Livia diplomirala, koordinaciju projekta nastavila je Ana Sikavica.

Godine 2004. nacionalni su-koordinator projekta postaje Goran Mijaljica uz Ivana Svagušu iz Zagreba. U kolovozu 2005. godine projekt se prijavljuje za transnacionalni status pri IFMSA-i kao zajednički projekt studenata iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, Perua, Libanona, Indije, Makedonije te Katalonije (Španjolska). Od 2006. godine voditelj cijeloga međunarodnog projekta je Goran Mijaljica. U 2006. godini pridružuju nam se studenti iz Danske, Čilea, Ukrajine i Nizozemske. Na Općoj skupštini IFMSA-e 2006. u Čileu naš je projekt dobio nagradu kao najbolji studentski edukacijski projekt.

U sklopu projekta organizirano je nekoliko međunarodnih radionica:

- 1] Prvi seminar o darivanju organa i transplantaciji za studente medicine, Split, Hrvatska, 20.-23. travnja 2006.
- 2] Radionica o darivanju organa i medicinskoj etici, Zlatibor, Srbija, 27.-30. srpnja 2006.
- 3] Europski regionalni sastanak IFMSA o darivanju organa i transplantaciji, Brijuni, Hrvatska, 11.-13. travnja 2008.

U sklopu projekta ostvarena je izvrsna suradnja s nacionalnom koordinatoricom za transplantaciju, dr. Mirelom Bušić, predsjednikom Hrvatske donorske mreže, prim. mr. sc. Igorom Povržanovićem, i brojnim stručnjacima iz područja transplantacijske medicine.

Prvi seminar o donaciji i transplantaciji organa za studente medicine, koji je organiziran u Splitu 2006., okupio je 73 studenta iz osam zemalja, uz 23 predavača iz Hrvatske i inozemstva. Suorganizator ovog seminara bio je Medicinski fakultet u Splitu, a održan je pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa te Grada Splita. Seminar je bio bodovan od strane Hrvatske liječničke komore. Voditeljica projekta na nacionalnoj razini u 2007. godini postala je Vana Prlj, a od 2009. projekt na našem fakultetu vodi Toni Lozančić. U sklopu ovogodišnjih aktivnosti planira se obilježavanje Nacionalnoga dana darivanja i presađivanja organa i tkiva 26. svibnja.

Prva doktorica znanosti u mostarskom Alumni klubu

Dr. sc. Livia Puljak

01 Katarina Vukojević nakon uspješno obranjene doktorske radnje sa svojim povjerenstvom i mentorima

Katarina Vukojević je u veljači 2009. obranila doktorsku disertaciju na Medicinskom fakultetu u Splitu i time prva među diplomiranim liječnicima Medicinskog fakulteta u Mostaru stekla titulu doktorice znanosti.

Nije počelo obećavajuće. Prvi službeni radni dan na splitskom fakultetu bio joj je zapravo neradni dan: Praznik rada, 1. svibnja 2006. To je odmah bilo sumnjivo; plaća ide, a ona već prvi dan planduje. Kad se sljedeći dan ukazala na poslu, odmah je Dominku taknula trbuh. Obećavajuće su zvučale pojedinosti iz njezina životopisa poput visokog prosjeka ocjena i dvogodišnjeg staža u mostarskoj Hitnoj medicinskoj službi, tako da nismo od nje odmah odustali. Na kraju krajeva, ipak je došla raditi u Dalmaciju pa možda pretjerani početni entuzijazam u ovom ležernom podneblju ne bi bio dočekan s oduševljenjem. A glede diranja trbuha našeg kolege, to joj se isto može progledati kroz prste – možda je samo bila zabrinuta za njegovo zdravlje.

Pokazalo se vrlo brzo da Katarina zaista zaslužuje priliku jer je za nepune dvije godine magistrirala na Medicinskom fakultetu u Mostaru i tako postala prvom magistrom znanosti među bivšim mostarskim studentima medicine. A sklonost prvenstvu nastavila je i doktoratom. I tako se, zahvaljujući Katarini, mostarski Medicinski fakultet nakon jedanaest godina postojanja i brojnih proizvedenih doktora medicine sada može pohvaliti jednom magistrom znanosti i jednom doktoricom znanosti u svom Alumni klubu. Nakon nje drugi kreću istim putem.

Tijekom znanstvenog novaštva u Splitu Katarina je bila iznimno radišna pa je objavila šest znanstvenih radova, obavlja brojne dužnosti kao članica Povjerenstva za nastavu, igra odbojku, uči francuski jezik i kad nema gospođe Asje, kuha najbolju kavu na svijetu. Tipični Katarinin radni dan počinje krafnicom na narančastom kauču Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju. Kad se skupe ostale kolege, pije se kavica. Onda se radi do podne kad se pije druga kavica i jedu koje-kakve delicije jer na našem zavodu ima toliko uspješnog ljudstva da se svaki dan slave nečiji magisteriji i doktorati ili barem rođendani. Nakon domjenka se radi do duboko u noć i tako se rezultati stvaraju usprkos brojnim kavicama, krafnicama, splitskom suncu i palmama.

Katarina kaže da najveću zahvalnost duguje profesorici Mirni Saragi Babić, koja joj je bila znanstvena i životna mentorica tijekom izrade magistarske i doktorske radnje. Profesor Damir Sapunar pomaže joj savjetima o statistici, a profesor Ivica Grković svojim bogatim laboratorijskim iskustvom rješava sve Katarinine imunohistokemijske nedoumice. A mi ostali zavodski pučani ponekad joj donesemo krafnicu. Svi zajedno joj želimo još mnogo uspjeha u akademskoj karijeri koje ćemo uvijek rado slaviti prigodnim domjenkom.

Ivan u gostima Varaždinske edukacije

Dr. sc. Katarina Vukojević

Pročulo se sve do Zagreba da se na Zavodu za anatomiju, histologiju i embriologiju Medicinskoga fakulteta u Splitu radi kvalitetna imunohistokemija. Čim je to čuo, odmah je profesor Filip Čulo poslao svoga novaka dr. Ivana Čavara k nama da dio svojih rezultata za doktorsku radnju potvrdi imunohistokemijskim i imunofluorescentnim metodama.

Ivan je zagrebački Hercegovac. Završio je Medicinski fakultet u Mostaru 2005. kao najbolji student svoje generacije s prosječkom ocjena 4,7. Nakon završenoga staža zaposlio se kao znanstveni novak na fiziologiji Medicinskoga fakulteta u Mostaru, gdje mu je mentor legendarni profesor Filip Čulo, prvi dekan Medicinskoga fakulteta u Mostaru. Ivan je postao zagrebački Hercegovac kad se preselio u Zagreb radi poslijediplomskog studija i izrade eksperimenata za doktorat.

Ivanova istraživanja na Medicinskom fakultetu u Splitu tijekom veljače 2009. dala su izvrsne rezultate i potvrdila kvalitetu splitske imunohistokemije pa možemo očekivati da će Ivan motivirati i druge mlade i zgodne kolege da nam dođu u laboratorij i surađuju s nama. Do tada kolegi Ivanu želimo sve najbolje u nastavku istraživanja i uspješnu obranu doktorske radnje.

01 Ivan uči tajne imunohistokemije

02 Ivan Čavar u veseloj atmosferi Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju

Renata Horvatek

Fakultet organizacije i informatike, Sveučilište u Zagrebu

Na varaždinskom Fakultetu organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu u visokoj fazi provedbe je TEMPUS projekt Podizanje apsorpcijskog kapaciteta Hrvatske za EU programe - InterProject, koji vodi prof.dr.sc. Blaženka Divjak. Cilj projekta je razvoj Centra za međunarodne projekte i edukacija djelatnika u obrazovnom sektoru, privatnim i javnim tvrtkama, vladinim organizacijama i nevladinim udrugama za uspješnije prijavljivanje projekata financiranih iz programa Europske komisije, kao što su FP7, TEMPUS, EUREKA, a jednog dana i projekata programa za cjeloživotno učenje.

Edukacije će biti otvorene za sve pojedince koji žele prijaviti projekte, naučiti kako upravljati projektima, ili za one koji su zainteresirani za određena područja u projektnom menadžmentu – projektno planiranje, financijski menadžment, marketing i diseminaciju, pravne aspekte međunarodnih projekata, računalne vještine koje olakšavaju upravljanje projektima i sl.

U protekloj fazi projekta oblikovana su četiri edukacijska modula: Modul za menadžment međunarodnih projekata, Modul za financije i pravna pitanja u međunarodnim projektima, Modul za marketing i generičke vještine te Modul za računalne vještine. Uz to uspostavljen je i Modul za računalnu podršku. Edukatori modula su profesori, asistenti, znanstvenici i mladi stručnjaci s Fakulteta organizacije i informatike –ukupno njih 25.

Prvi ciklus pilot-radionica održan je u suradnji s TEMPUS projektom Capacity Building for Research Offices in Croatia, koji koordinira prof. dr. sc. Željko Dujčić. Sudionici radionica bili su djelatnici ureda za znanost hrvatskih sveučilišta, znanstvenici i profesori, djelatnici NZZ-a, dakle osobe s velikim iskustvom na međunarodnim projektima i upravo zbog toga vrlo dobri evaluatori samog programa. Pilot-radionice održavale su se u razdoblju od lipnja do studenog 2008. godine. Radionice su vrlo interaktivne, s puno primjera iz prakse, a vrlo je važno naglasiti da se radi u manjim grupama, do najviše 20 polaznika, u kojima se predavači zaista mogu posvetiti svim polaznicima i odgovoriti na pitanja. Metodologija se sastoji od teoretskog dijela koji je uvijek praćen vježbama i zadacima temeljenima na realnim projektima, a sam rad na zadacima odvija se u manjim grupama (od 2 do 4 polaznika). Nakon radionica polaznicima je dostupan i help desk, ali s obzirom na vrlo is-

o međunarodnim projektima

01

crpne materijale koje predavači pripremaju nakon radionica, ostaje vrlo malo nedoumica.

U tijeku je proces akreditacije ovih edukacijskih programa koji provodi Nacionalna zaklada za znanost u suradnji sa svim sveučilištima u Hrvatskoj. To znači da će svi sudionici ove edukacije na kraju steći European Credit Transfer System (ECTS) bodove, i to za svaki modul po 1 ECTS bod, a ukoliko polaznici prođu sva četiri modula, steći će 4 ECTS boda. Bit će to prvi akreditirani obrazovni program cjeloživotnog obrazovanja u Hrvatskoj.

Trenutno se radi pilot-program edukacije koji je namijenjen djelatnicima u industriji te malim i srednjim poduzećima koji su usmjereni na razvojne projekte i inovacije. Upravo su razvojni i istraživački projekti, u kojima su poželjni međunarodni partneri iz znanstvenoistraživačkog miljea i privrede, u fokusu većine programa financiranja EU-a.

U okviru projekta dodatno je razvijen već postojeći mrežni portal www.projekti.hr i obogaćen novim servisima, informacijama i interaktivnim sadržajima – poput online tečajeva o prijavljivanju projekata različitih programa financiranja EU-a.

Osobe koje su zainteresirane za pohađanje radionica o međunarodnim projektima mogu se javiti timu profesorice Divjak na adresu elektronske pošte projekti@foi.hr te radionice mogu pohađati u prekrasnom Varaždinu ili Zagrebu. Za one koji nisu u mogućnosti putovati, planira se telekonferencija na Medicinskom fakultetu u Splitu. Na mrežnim stranicama <http://www.foi.hr/projekti/ipc/> i <http://www.projekti.hr> možete saznati dodatne informacije o ovom zanimljivom projektu i vrlo vrijednim edukativnim modulima.

02

03

Raspored radionica namijenjenih polaznicima iz sektora privrede i mjesta izvođenja:

23. - 27. veljače 2009.	Upravljanje međunarodnim projektima FOI, Pavlinska 2, Varaždin	FOI, Varaždin
23. - 27. ožujka 2009.	Financijski i pravni aspekti međunarodnih projekata	HUP, Zagreb
4. - 7. svibnja 2009.	Marketing i generičke vještine	FOI, Varaždin
15. - 19. lipnja 2009.	ICT vještine kod upravljanja međunarodnim projektima	FOI, Varaždin

04

05

- 01 U Varaždinu je skoro kao i u Splitu, čak imaju i malog Grgura Ninskog
- 02 Radna atmosfera u informatičkom laboratoriju
- 03 Sudionici prvog modula ispred Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu
- 04 U Varaždinu smo u sklopu radionica proslavili i Martinje
- 05 Nakon modula je bilo veselo

Čemu služi proxy server

Ana Utrobičić, prof., dipl. knjiž.

01 Izgled stranice na kojoj se pristupa proxy serveru.

Načini pristupa pretplaćenim bazama podataka i ostalim elektroničkim izvorima u Hrvatskoj mijenjali su se tijekom vremena, stvarajući ponekad zabunu i uzrokujući nesnalaženje kod korisnika. U početku su baze bile na poslužiteljima Centra za online baze podataka (<http://www.online-baze.hr>), a za ostvarivanje pristupa bilo je potrebno otvoriti korisnički račun i od Centra dobiti odgovarajuću lozinku.

Posljednjih nekoliko godina pristup je uređen preko IP raspona računala koja koriste akademske i znanstvene ustanove. Takav način omogućuje izravan pristup bazama podataka bez ikakve lozinke, ali samo s računala čije su IP adrese unutar prijavljenih raspona, što znači s računala koja su unutar ustanova koje imaju pravo pristupa.

Korištenje pretplaćenih mrežno dostupnih elektroničkih izvora s nekoga drugog računala čija IP adresa nije bila unutar prijavljenih raspona, a takva su, primjerice, kućna računala, bilo je djelomice riješeno preko CARNetovih modemskih ulaza. Takva je veza tražila pristup internetu preko CARNetove mreže i u osnovi bila dosta spora. Sklapanje ugovora s nekim davateljima usluga pristupa internetu donekle je popravilo stvari i omogućilo bržu vezu s internetom, ali teritorijalna pokrivenost nije bila dovoljno dobra.

Krajem prošle godine Centar za online baze podataka pustio je u probni rad tzv. beta-verziju (što jednostavno znači probnu verziju) *proxy servera*, posebna poslužiteljskog računala posrednika čija je funkcija omogućavanje pristupa svim pretplaćenim elektroničkim izvorima s bilo kojeg računala, bez obzira na njegovu IP adresu i bez obzira na davatelja usluga preko kojega se uspostavlja veza s internetom. Sve funkcionira prilično jednostavno. Evo što je potrebno napraviti ako želite sa svoga kućnog računala koristiti baze i elektroničke časopise koji su nam dostupni:

1. Ispuniti pristupnicu i otvoriti korisnički račun unutar sustava `AAI@EduHr` (ako već niste) u informatičkoj službi matične ustanove (u našem slučaju Medicinskoga fakulteta ili KBC-a Split).
2. Otići na stranicu s koje se pristupa *proxy serveru* (<http://proxy.znanstvenici.hr>).
3. Upisati svoje korisničko ime (ali s nastavkom `@xy.hr`) i lozinku koju ste dobili od svoje informatičke službe.
4. Pristupiti željenoj bazi preko uspostavljenih poveznica na mrežnim stranicama knjižnice (preko početne stranice Fakulteta) ili Centra i pretraživati.

Jednom otvoreni korisnički račun sustava `AAI@EduHr` koristit će vam i za druge potrebe, primjerice za unošenje podataka o radovima u Hrvatsku znanstvenu bibliografiju, za spajanje na bežičnu mrežu i sl. Svi djelatnici Fakulteta i KBC-a, kao i svi studenti, imaju ga pravo otvoriti. Napominjemo da su poteškoće u ostvarivanju pristupa još uvijek moguće, a ako na njih naiđete, molimo vas da nas obavijestite (knjižnicu, naravno).

FAKULTETSKI SLUŽBENI NAZIVI

Pripremila: Ana Utrobičić

PRIKUPILI SMO ZA VAS NA JEDNOME MJESTU SLUŽBENE NAZIVE FAKULTETSKIH STUDIJA, KATEDARA, POVJERENSTAVA I SL. KAKO BISMO IZBJEGLI SITUACIJE DA SE U SLUŽBENOM GLASILU FAKULTETA TI NAZIVI NEUJEDNAČENO KORISTE. NADAMO SE DA ĆE VAM OVAJ POPIS POMOĆI KADA SLJEDEĆI PUT BUDETE U NEDOUMICI KAKO ŠTO NAPISATI.

NAZIV FAKULTETA

Puni: Sveučilište u Splitu, Medicinski fakultet | Skraćeni: Medicinski fakultet u Splitu

STUDIJI

Integrirani preddiplomski i diplomski studiji:

Medicina | Stomatologija

Stručni studiji:

Sestrinstvo | Fizioterapija | Medicinska radiologija

Poslijediplomski studiji:

Klinička medicina utemeljena na dokazima | Biologija novotvorina | Temeljne i kliničke medicinske znanosti

KATEDRE

Medicinska fizika i biofizika | Medicinska biologija | Histologija i embriologija | Anatomija | Psihološka medicina
 Medicinska kemija i biokemija | Imunologija i medicinska genetika | Fiziologija | Znanstvena metodologija
 Neuroznanost | Patologija | Patofiziologija | Medicinska mikrobiologija i parasitologija | Farmakologija | Medicinska propedeutika | Medicinska radiologija | Klinička onkologija | Interna medicina | Psihijatrija | Neurologija | Infektologija
 Dermatovenerologija | Kirurgija I | Kirurgija II | Bolesti glave i vrata | Medicina u izvanrednim uvjetima | Ginekologija i porodništvo | Pedijatrija | Obiteljska medicina | Javno zdravstvo | Fizikalna i rehabilitacijska medicina | Diplomski ispit

ZAVODI

Zavod za anatomiju, histologiju i embriologiju | Zavod za integrativnu fiziologiju | Zavod za neuroznanost

CENTRI

Centar za globalno zdravlje - unutar njega djeluje Hrvatski ogranak Talijanskog Cochrane centra

POVJERENSTVA

Povjerenstvo za nastavu | Povjerenstvo za stalno medicinsko usavršavanje | Etičko povjerenstvo za biomedicinska istraživanja | Povjerenstvo za nagrade i priznanja | Radna skupina za izradu protokola za pokusne životinje | Odbor za unapređenje kvalitete | Povjerenstvo za nadzor provedbe nastave | Povjerenstvo za kadrove | Povjerenstvo za sudbena mišljenja

Povjerenstvo za doktorate | Vijeće za poslijediplomske studije | Stalno povjerenstvo za provođenje postupaka javne nabave (u nekoj godini) | Povjerenstvo za izdavačku djelatnost | Povjerenstvo za izradu prioritete liste za novčano podupiranje nabavke znanstvene opreme | Povjerenstvo za informatiku i telemedicinu | Knjižnično vijeće | Povjerenstvo za provedbu natječaja za studentske programe

STRUČNE SLUŽBE

Ured dekana | Služba za sveučilišne i stručne studije – referada | Služba za poslijediplomsku nastavu i stalno medicinsko usavršavanje (tu je i Ured za znanost) | Služba kadrovskih poslova | Služba pravnih i općih poslova | Financijsko-računovodstvena služba | Informatička služba | Knjižnica

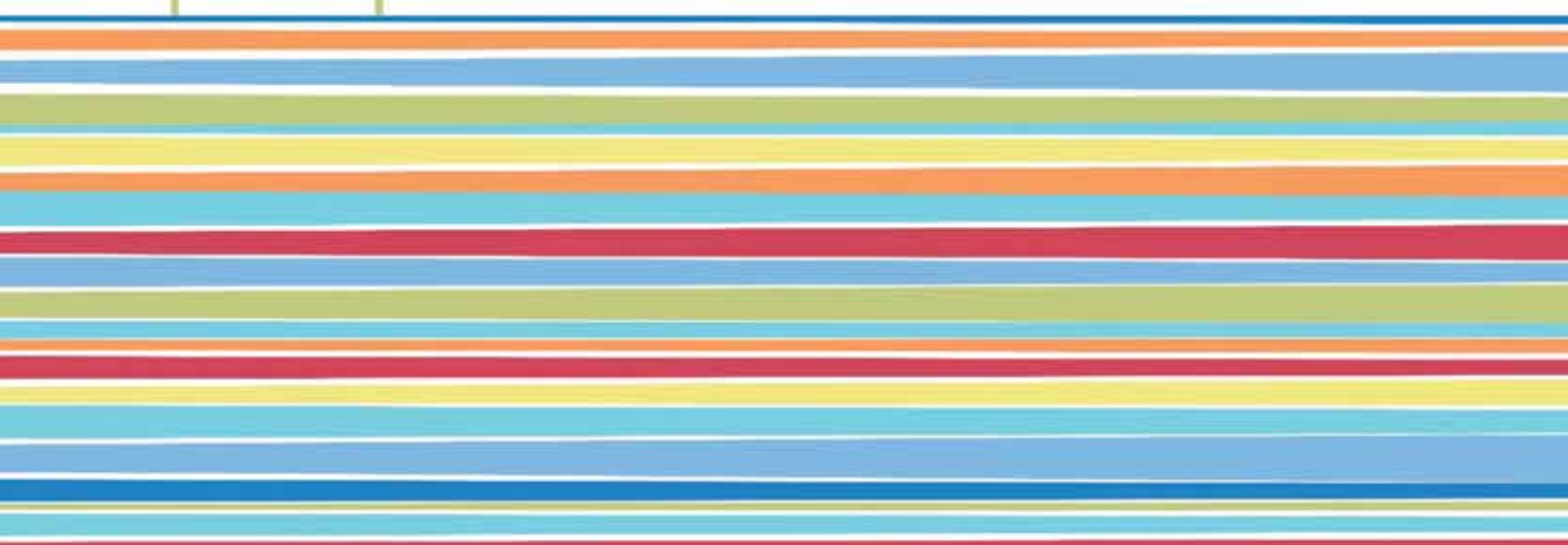
Aktivnost Povjerenstva za izdavačku djelatnost: odobrene publikacije u razdoblju od veljače 2008. do ožujka 2009.

Iz arhive Povjerenstva za izdavačku djelatnost pripremila:
Ljubica Žunić, dipl. iur.

Senat Sveučilišta u Splitu je donio odluke o odobravanju sljedećih publikacija na prijedlog Povjerenstva za izdavačku djelatnost Medicinskog fakulteta u Splitu u razdoblju od veljače 2008. do ožujka 2009.:

R. br.	Naziv djela	Autor	Mjesec/godina odobrenja
1.	Sindrom Down	Srđana Čulić i Vida Čulić	11/2008
2.	Praktikum interne medicine	Zvonko Rumboldt	11/2008
3.	Histološki atlas	Damir Sapunar i Mirna Saraga Babić	11/2008
4.	Koronarna bolest	Dinko Mirić, Lovel Junio, Ivo Vuković	2/2009
5.	Dentalna radiografija i radiologija	Stipan Janković i Damira Miletić	2/2009

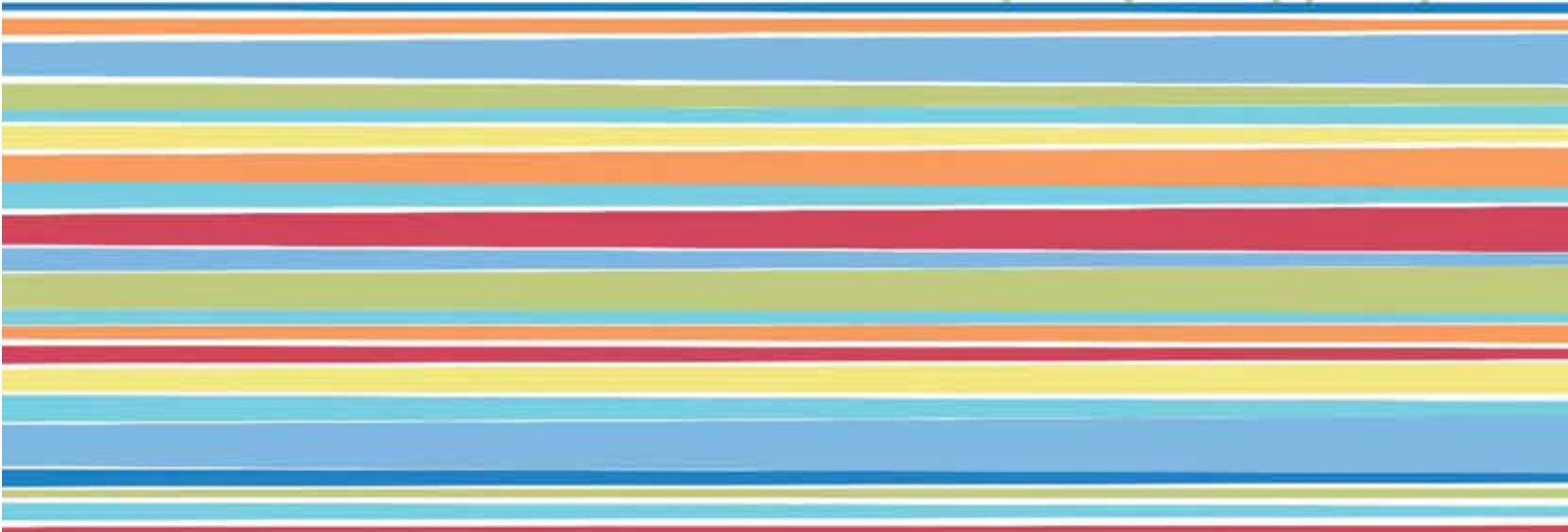
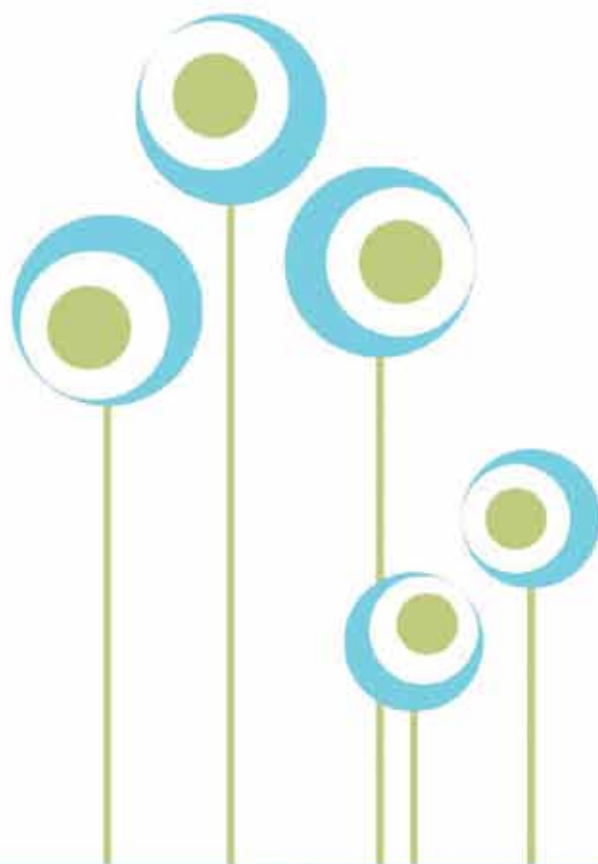
Sveučilište ovakvom Odlukom odobrava uporabu zaštitnog znaka Sveučilišta u Splitu i natpisa: Manualia Universitatis studiorum Spalatensis, što u prijevodu znači „Udžbenik Sveučilišta u Splitu“.

Popis magistriranih i doktoriranih:

DOKTORIRALI	
1. Roje Željka	4. 3. 2008.
2. Carev Dominko	5. 3. 2008.
3. Čulić Vida	12. 3. 2008.
4. Pecotić Renata	13. 3. 2008.
5. Bašić Silvio	18. 3. 2008.
6. Roje Zdravko	9. 4. 2008.
7. Marinović Terzić Ivana	5. 9. 2008.
8. Puljak Livia	24.10.2008.
9. Barać Ana	24.10.2008.
10. Ivančev Vladimir	29. 01. 2009.
11. Vukojević Katarina	16. 02. 2009.
12. Pogorelić Zenon	18. 02. 2009.
13. Dropulić Nataša	19. 02. 2009.
14. Maras Šimunić Marina	24. 02. 2009.
15. Roje Damir	26. 02. 2009.
16. Lukšić Boris	27. 02. 2009.
17. Pavličević Ivančica	27. 02. 2009.
18. Bazina Mirna	03. 03. 2009.
19. Ivkošić Ante	20. 03. 2009.

MAGISTRIRALI	
1. Lozić Bernarda	4. 3. 2008.
2. Jeličić Ivo	10. 02. 2009.

Pet godina Laboratorija za bol

Prof. dr. sc. Damir Sapunar

01 Pronađi djelatnika Laboratorija za bol na fotografiji sa Svjetskog kongresa o boli.

P rošlo je pet godina od osnivanja Laboratorija za bol pri Zavodu za anatomiju, histologiju i embriologiju Medicinskoga fakulteta u Splitu. Petogodišnje razdoblje dovoljno je dugo za ozbiljnu rekapitulaciju ostvarenog. Gledajući unatrag, prvo i najvažnije pitanje koje moramo postaviti je jesmo li u tom periodu bili zadovoljni i jesmo li s užitkom dolazili na posao. To nije lako postići i zato nam se ostvarenje tog cilja čini najvažnijim uspjehom. Jutarnji razgovori uz kavu i dobra atmosfera ne mogu se ničim nadoknaditi. To je zasigurno jedan od razloga što smo u Laboratoriju za bol uspjeli održati ritam objavljivanja od nekoliko vrijednih međunarodnih publikacija godišnje. Na to smo osobito ponosni jer se radi o publikacijama koje uključuju eksperimentalne životinje i brojne različite istraživačke metode, što ih čini vrlo složenim. Također smo vrlo ponosni na naše suradnje. Već godinama surađujemo s Laboratorijem za istraživanje boli iz američke ustanove Medical College of Wisconsin. Zahvaljujući dobroj vezi između dvaju laboratorija godišnje objavimo nekoliko zajedničkih publikacija. U posljednje vrijeme surađujemo i s profesorom Marshallom Devorom iz Jeruzalema, učenicom i suradnikom pokojnoga Patricka D. Walla, utemeljitelja teorije nadziranog ulaza, ključne teorije o nastanku boli. Temeljem te suradnje postali smo i članovi međunarodne skupine nastavnika koja svake godine pri Sveučilištu u Sieni, Italija, pod pokroviteljstvom Međunarodne udruge za istraživanje boli (International Association for the Study of Pain - IASP), organizira školu o boli za mlade znanstvenike (engl. European Pain School at the University of Siena) (<http://www.unisi.it/10/postlaurea.html?ffd=2403>). Tečaj se organizira u prekrasnom okruženju samostana

Certosa di Pontignano (<http://www.unisi.it/servizi/certosa/>) i ponosni smo što se ime našega fakulteta našlo među vrhunskim ustanovama čiji znanstvenici sudjeluju u ovoj školi.

Povodom našega jubileja odlučili smo čitateljima Glasnika prirediti i pokloniti glazbeni CD pod nazivom Painless Ltd. Ideja za ovaj poklon potekla je od mog prijatelja Josipa Bučana urednika Hrvatskog stomatološkog vjesnika, a povod je članak objavljen u časopisu Pain (2008; 134: 140-147), u kojem se objašnjava fenomen ublažavanja boli slušanjem glazbe. Dosadašnje tumačenje toga učinka temeljilo se na shvaćanju da glazba predstavlja oblik distrakcije, zbog čega ima povoljan učinak na osjet boli. U ovom radu dokazano je da distrakcija nije ključni mehanizam, već da je emocionalna dimenzija glazbe element koji utječe na pozitivan učinak iste. Autori su usporedili učinak “ugodne” i “neugodne” glazbe s kontrolnom skupinom koja nije bila izložena glazbi. Testiran je osjet boli izazvan povišenom temperaturom. Dokazano je da “ugodna” glazba ima povoljan učinak te se u zaključku predlaže integracija “ugodne” glazbe u neke bolne terapijske postupke. Upravo je to razlog što smo vam odlučili pokloniti ovaj glazbeni CD. Kako naš poklon ne bi bio okarakteriziran kao crno piratstvo, upustili smo se u pregovore s tvrtkom ESL Music (<http://www.eslmusic.com/>) kako bi nam dopustili besplatnu distribuciju glazbe njihovih izvođača. Naši pregovori su uspjeli i dobili smo prava na objavljivanje sedam izvedbi koje ćete naći na našem CDu. Omotnica za CD nalazi se na predzadnjoj stranici Glasnika. Ukoliko vam naš izbor nije po volji, slobodno snimite svoj izbor ugodne glazbe, pohranite ga u ovaj naš omot i provjerite njezine učinke.

Uživajte!

PAINLESS LTD

GIFT FROM LABORATORY FOR PAIN RESEARCH
University of Split School of Medicine
NOT FOR SALE

Cover design and idea: Josip Buncan
Special thanks to music guru: Nikola Curkovic

1. Amerimacka (Thievery Corporation)
2. Untill the Morning (Thievery Corporation)
3. I Came Running (Ancient Astronauts)
4. Crying to the Night (Dust Galaxy)
5. Departures (The Karminsky Experience Inc.)
6. Songs of Washington (Dust Galaxy)
7. Behind the Bamboo Curtain (The Karminsky Experience Inc.)

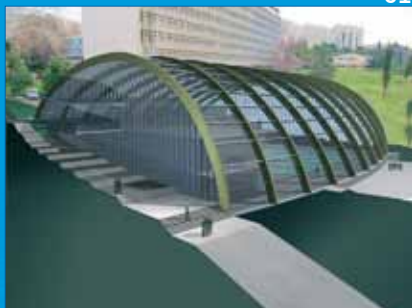
**TOP
NEWS!**

Senzacionalno Objekt C je paravan za bazen

01

02

03

Antirecesijske mjere nisu zaobišle ni naš fakultet. Zbog smanjenja proračuna, silom prilika se došlo na ideju da se umjesto planirane gradnje zgrade "B" taj prostor reprojektira za gradnju bazena koji bi služio isključivo znanstvenim istraživanjima. U slučaju pojave rijetkih trenutaka slobodnoga vremena, uz pismenu dozvolu dekana, bazen bi se mogao koristiti i u rekreativne svrhe. Ako slučajno dođe do prenapučenosti, pribjeći će se uvjetima korištenja na principu "par/nepar"-po matičnom broju znanstvenika.

1. Priroda i vremenske prilike u kojima živimo i radimo dali su nam ideju dovršavanja velebnoga građevinskog projekta.
2. Od Sveučilista i MZOS-a tražena su sredstva za luksuzniji projekt, koji uključuje i dotjerivanje dosad prilično nefunkcionalnog okoliša.
3. Na žalost, nisu nam odobrena sva potrebna sredstva, ali ipak, zahvaljujući naporima Sindikalne podružnice Fakulteta, pribjeći će se kombiniranom rješenju sustava otvorenih bazena sa zatvorenom konstrukcijom na napuhavanje.

Impressum

Glasnik Medicinskog fakulteta u Splitu

ADRESA: ŠOLTANSKA 2, 21000 SPLIT, E-MAIL: GLASNIK@MEFST.HR

Glavni urednik:
Ivica Grković

Zamjenica glavnog urednika:
Nataša Musap

Kreativna urednica:
Livia Puljak

Uredništvo:

Andrija Babić
Deni Karelović
Marion Kuzmanić
Julije Meštrović
Goran Mijaljica
Renata Pecotić
Dalibora Rako
Ana Utrobičić
Bojan Zaviršek

Lektor:

Josipa Korljan
josipa_korljan@yahoo.com

Dizajn i prijelom:
Jadranka Bošnjak
www.lemur-me.com

Tisak:

Slobodna Dalmacija

Naklada:

500 primjeraka
Split, ožujak 2009.